

Dr. Palágyi Tivadar*

KÜLFÖLDI HÍREK AZ IPARJOGVÉDELEM TERÜLETÉRŐL

Amerikai Egyesült Államok

Az Egyesült Államok Szabadalmi és Védjegy hivatala (United States Patent and Trademark Office, USPTO) tovább bővítette az elsőbbségi vizsgálati programot (Track One) azáltal, hogy megemelte az elfogadott kérelmek éves korlátját. Korábban az USPTO csak 12 000 Track One kérelmet fogadott el pénzügyi évenként, de ezt a korlátot évi 15 000-re emelte.

Ez a program felgyorsítja a szabadalmi eljárás lefolytatását, mert lehetővé teszi a bejelentők számára, hogy a szabadalmi bejelentésről a Track One kérelem benyújtásától számított tizenkét hónapon belül végleges (például engedélyező vagy elutasító határozatot) kapjanak.

Ez fontos fejlemény, minthogy a Track One lehetővé teszi a bejelentők számára, hogy elkerüljék a hosszadalmas ügymenetet, kevesebb követelménnyel, mint más rangsorolt vizsgálati programok. A Track One keretében benyújtott bejelentésekről általában átlagosan kevesebb mint hat hónap alatt születik végleges döntés. Az egyéb pályára kerülő kérelmek azonban több mint 16 hónapig nem kapnak első hivatali intézkedést sem, és átlagosan 23,2 hónapig maradnak függőben.

Brazília

Az ANVISA előzetes jóváhagyása szükségességének megszüntetésével lerövidült a gyógyszeripari és biotechnológiai termékek szabadalmazási eljárása, és csökkentek a kapcsolódó költségek.

a) A gyógyszeripari termékek korábbi szabadalmazása

2001 óta a brazil gyógyszeripari szabadalmi bejelentések engedélyezése a brazil ipari tulajdonról szóló törvény 229-C szakaszában (a 2001. február 14-i 10.196. sz. és a 2017. április 12-i 1/2017. sz. rendeletek alapján) meghatározottak szerint a gyógyszeripar területén a brazil Nemzeti Egészségügyi Felügyeleti Hatóság (ANVISA) előzetes jóváhagyásához volt kötve.

A 229-C szakasz következtében a gyógyszerekre és biotechnológiai termékekre vonatkozó szabadalmi bejelentéseket az ANVISA előzetes vizsgálatnak vetette alá. Feladata annak elemzése volt, hogy a szabadalmi bejelentés tárgya jelent-e egészségügyi kockázatot, azaz a

---

* DANUBIA Szabadalmi és Jogi Iroda.

bejelentett termék tartalmaz-e olyan anyagot, vagy a bejelentett eljárás eredményez-e olyan anyagot, amelynek használata Braziliában tilos.

A gyakorlatban a brazil szabadalmi törvény e rendelkezése az ANVISA előzetes jóváhagyását tette előfeltételévé annak, hogy a Brazil Nemzeti Ipari Tulajdonjogi Intézet elvégezze a szabadalom esetleges megadásához szükséges formai és tartalmi követelmények (szabadalmazhatóság) vizsgálatát. Ha az ANVISA úgy ítélte meg, hogy a szabadalmi bejelentésben igényelt tárgy Braziliában tiltott anyagokkal kapcsolatos, az ANVISA megtagadta az előzetes jóváhagyást, és az intézet nem végezte el a szabadalmi bejelentés vizsgálatát. Ha a jóváhagyást megadták, akkor az intézet felhatalmazást kapott a szabadalmi bejelentés vizsgálatára.

Más szavakkal, az ANVISA a brazil szellemi tulajdon-jogok hivatalának szabadalmazhatósági vizsgálata nélkül is ellenezhette a szabadalom megadását a gyógyszeripar területén.

Ez az eljárási lépés a szabadalom megadására vonatkozó, például Európában ismert, szokásos eljárásokon kívül létezett, és nemcsak jelentősen meghosszabbította Braziliában a gyógyszerekre vonatkozó szabadalmak megszerzésének idejét, hanem néha önmagában is akadályt jelentette a szabadalom megadásának. 2017 előtt az ANVISA még a szabadalmazhatóság feltételeinek vizsgálatába is belekezdett, ami számos vitát eredményezett, különösen a hatóság szellemi tulajdon-jogok terén fennálló hatáskörének hiányával összefüggésben.

b) Egy lépés előre

Ez a követelmény mostanra megszűnt, miután a 229-C. szakaszt a 2021. augusztus 26-i 14 195. sz. törvény törölte.

E szakasz törlése (aminek célja a braziliai üzleti környezet javítása) eltörli az ANVISA előzetes vizsgálatának követelményét. Mostantól csak a Brazil Nemzeti Ipari Tulajdonjogi Intézet lesz jogosult a gyógyszeripari és biotechnológiai szabadalmi bejelentések vizsgálatára. Ez várhatóan csökkenti az eljárások időtartamát és a kapcsolódó költségeket.

Egyesült Királyság

A) Az Egyesült Királyság Legfelsőbb Bírósága megerősítette, hogy a szabadalmi jogok gyógyszeripari ügyekben elsőbbséget élveznek az egyéb jogokkal szemben.

A bejegyzett szellemi tulajdon-jogok egyik egyedi jellemzője, hogy ha egyszer már megadták őket, soha nem élveznek teljes védettséget a megtámadással szemben. Valójában a szellemi tulajdon-jogok jogosultjának végrehajtási intézkedéssel való fenyegetésére szinte automatikus válasz a bejegyzett szellemi tulajdon-jog érvényességének megtámadása. De mi történik, ha a szellemi tulajdon-jogról később kiderül, hogy érvénytelen? Segíthet-e a kártérítési jog azoknak, akiket időközben a korábbi végrehajtási intézkedések hátrányosan érintettek?

Az Egyesült Királyság Legfelsőbb Bíróságának a közelmúltban egy gyógyszeripari szabadalom, egy generikus gyógyszer és az Egyesült Királyság Nemzeti Egészségügyi Szolgálat (UK National Health Service, NHS) kapcsán kellett megvizsgálnia ezeket a kérdéseket a *Secretary of State for Health v. Servier Laboratories Ltd* (Servier)-ügyben (UKSC 24). Ismeretes, hogy ha egy szabadalom lejárt vagy érvénytelennek nyilvánították, mások szabadon felhasználhatják a tárgyat képező találmányt. Ez különösen fontos a gyógyszeripari szabadalmak esetében, ahol a generikus gyártók igyekeznek kisebb költséggel előállítani az egyenértékű gyógyszert. Nem meglepő módon az NHS kedveli a generikus gyógyszereket, minthogy azok olcsóbbak az adófizetők számára.

a) A Servier európai szabadalma

2001-ben a Servier európai szabadalmi bejelentést nyújtott be a „perindopril” nevű szívgyógyszerre. Az Európai Szabadalmi Hivatal (ESZH, European Patent Office, EPO) 2004-ben megadta a szabadalmat, amelyet a felszólalási időszakban megtámadtak, de 2006-ban az ESZH fenntartotta a szabadalom érvényességét. A Servier ezt követően a szabadalmat a generikus gyártókkal szemben arra használta fel, hogy megakadályozza őket abban, hogy az NHS-nek olcsóbban értékesítsenek egyenértékű generikus gyógyszert. A Servier keresete alapján a bíróság az *Apotex* ellen ideiglenes intézkedést rendelt el, és a Servier számos más generikus gyártóval, köztük a *Tevával*, a *Krkával* és a *Lupinnal* is megegyezett. (Itt érdemes megjegyezni, hogy az utóbbi „késelemért fizet” típusú megegyezéseket a versenyszabályok tiltják.)

2007-ben a szabadalmat ismét megtámadták az Egyesült Királyság bíróságain: mind a felsőbbbíróság (High Court, HC) 2007-ben, mind a fellebbezési bíróság (Court of Appeal) 2008-ban megállapította, hogy a szabadalom újdonsághiány miatt érvénytelen, vagy pedig egy másik meglévő szabadalomhoz képest kézenfekvő. 2009-ben az ESZH követte a példát, és visszavonta a Servier szabadalmát. Mivel a Servier szabadalmát az Egyesült Királyságban és központilag az ESZH-nál megsemmisítették, a brit és az európai piacok nyitva álltak a perindopril generikus megfelelője előtt.

2011-ben az Egyesült Királyság egészségügyi államtitkára keresetet nyújtott be a Servier ellen, azt állítva, hogy a Servier szabadalmi jogainak érvényesítésével megtevésztette az ESZH-t és az Egyesült Királyság bíróságait, mivel tudott a szabadalom újdonságának hiányáról és/vagy nyilvánvaló voltáról (vagy gondatlanul közömbös volt azokkal kapcsolatban). A generikus gyártók nem tudtak korábban piacra lépni, ezért a Servier magasabb árakat tudott felszámítani az NHS-nek. Az NSH az állította, hogy ez jogellenes eszközökkel okozott kárnak minősül, és 200 millió font körüli kártérítést és kamatokat követelt.

Amint ezt Lord Hoffmann bíró az *OBG Ltd v. Allan*-ügyben (UKHL 21) hozott ítéletében megállapította, a jogellenes eszközökkel okozott kárt „olyan cselekmények okozzák, amelyek célja, hogy a felperesnek kárt okozzanak azáltal, hogy egy harmadik személy szabadságába olyan módon avatkoznak be, amely e személy vonatkozásában jogellenes, és amelynek

célja, hogy a felperesnek kárt okozzon”, és nem foglalja magában azokat a cselekményeket, amelyek „jogellenesek lehetnek egy harmadik személy vonatkozásában, de nem érintik a felperessel való szabad üzletkötés jogát”.

A Servier elkövette tehát a jogellenes eszközzel élés vétkét? A felsőbb bíróság, a fellebbezési bíróság és most a legfelsőbb bíróság is azt mondta, hogy nem. Ez azon az alapon történt, hogy az ESZH és/vagy az Egyesült Királyság bíróságai nem álltak semmilyen kapcsolatban az NHS-sel.

b) A legfelsőbb bíróság döntése

A legfelsőbb bíróság előtt két kérdés volt:

(1) Szükséges eleme volt-e a jogellenes eszközzel elkövetett károkozásnak, hogy a jogellenes eszköznek befolyásolnia kellett volna a harmadik félnek a felperessel való szabad üzletkötési jogát (az OBG-ítéletben „üzletkötési követelményként” említve)?

Igen. Először is, a jogellenes eszközzel elkövetett károkozás alapelve az, hogy megőrizték a személy szabadságát a másokkal való kapcsolattartásra. Másodszor, az OBG-ítéletből az is világosan kitűnik, hogy az üzletkötési követelmény a kártérítési jogellenes cselekmény lényeges eleme, és összhangban van azokkal a hatósági rendelkezésekkel, amelyekben a jogellenes eszközzel elkövetett jogellenes kártérítési cselekményért való felelősséget megállapították (amelyek mindegyike üzletkötéssel volt kapcsolatban). A bíróság különösen arra törekedett, hogy a vétket „észszerű határokon belül” tartsa, és az üzletkötési követelmény biztosítsa, hogy a felek között megfelelő kapcsolat álljon fenn. Más brit nemzetközösségi joghatóságokat vizsgálva Ausztrália, Kanada, Új-Zéland és Szingapúr szintén úgy értelmezte az OBG-ítéletet, hogy az üzletkötési követelményt ír elő.

(2) Ha igen, el kell-e térni az üzletkötési követelménytől?

Az NHS azt állította, hogy az üzletkötési követelmény nem kívánatos, mivel a kártérítési jog által védett érdeket szűken a felperesnek arra a gazdasági érdekére korlátozza, amely egy harmadik félnek a felperessel való szabad üzletkötési vagy kereskedelmi szabadságához fűződik. Az NHS azt is állította, hogy ez a követelmény szükségtelen, mert a kártérítési jogkövetkezmény egyéb elemei elegendők a meglévő hatósági szabályok magyarázatára és a kártérítési jogkövetkezmény észszerű keretek között tartására. Az NHS ezután felkérte a bíróságot, hogy „alakítsa át” a kártérítési követelményt.

A legfelsőbb bíróság elutasította, hogy eltérjen a jogellenes eszközökkel okozott kárnak az OBG-ítéletben meghatározott próbájától.

Először is, az NHS nem hozott fel valós példákat arra, hogy az üzletkötési követelmény nehézségeket okozna, bizonytalanságokkal járna vagy akadályozná a jogfejlődést. Az NSH különösen nem bizonyította, hogy a Servier hazugságokat mondott volna az NSH-ról vagy annak tulajdonáról, vagy bárkiről, akivel üzletelt. A feltételezett hazugság a Servier saját állítólagos találmányáról szól, és az NSH nem foglalkozott a határozatlan

felelősség létrehozásának kockázatával, ha ezt a felelősséget kiterjesztik az olyan jogosultakra, például hatóságokra, amelyek nem állnak kapcsolatban a harmadik féllel.

Másodsor, a bíróság nem fogadta el az NSH három, a kártérítési követelmény „átalakítására” irányuló kísérletének egyikét sem. Ez általában azért történt, mert az NSH megpróbálta kihagyni az OBG-próba alapvető követelményeit (így elsősorban az üzletkötés követelményét). Az NSH azt is javasolta, hogy részben fogadják el a jogellenes eszközökkel okozott kár alternatív próbáját, ahogyan azt Lord Sales és Davies professzor javasolta a *Law Quarterly Review* 2018-as cikkében (amit a bíróság végül elutasított, mert az nem tartalmazta az üzletkötési követelményt, és a részleges elfogadás következtelené és fenntarthatatlanná tenné a próbát).

c) Mit jelent mindez a később érvénytelennek bizonyult szellemi tulajdon-jogok érvényesítésében érintett felek számára?

A legfelsőbb bíróság megerősítette az üzletkötési követelményt, és ezzel hangsúlyozta a jogellenes eszközzel elkövetett vétkekkel kapcsolatos ellenőrzési mechanizmus fontosságát, különösen azért, mert az lehetővé teszi a tiszta gazdasági kár megtérítését a jogellenes cselekmény közvetlen áldozatától eltérő személyek számára is. Az üzletkötési követelmény a legkisebbre csökkenti annak veszélyét, hogy a felperesek széles körével szemben álljon fenn meghatározatlan felelősség. Valójában, amint ezt a felsőbb bíróság megjegyezte, ha az NSH követelésének helyt adnának, az azt jelentené, hogy az egészségügyi hatóságok, az összes potenciális generikus versenytárs, akiket veszteség ért azáltal, hogy a szabadalom miatt nem tudtak generikus változatot szállítani, és a magánegészségügyi költségbiztosítók, akik magasabb árat fizettek a visszatérítésért, potenciálisan mindannyian jogosultak lennének követelésre. És ezek a felperesek nemcsak az Egyesült Királyságban, hanem Európában is lehetnek.

Az üzletkötési kötelezettség eltörlése a jövőbeli K+F-eket is megfojtaná, ha a vállalatoknak széles körű felelősségi következményekkel kellene szembenézniük abban az esetben, ha a szabadalmukat érvénytelennek találják, kétszer is meggondolhatnák szabadalmaik megszerzését és megvédését.

B) Az *Oatly*, a népszerű svéd növényi tej gyártója továbbra is a címlapokra kerül védjegyjegyei miatt. Az „Olyan, mint a tej, de embereknek készült” szlogen védjegyként az EUIPO-nál történő sikeres lajstromozását követően a felsőbb bíróság most egy másik ügyben a családi vállalkozásként működő *Glebe Farm* javára döntött, megállapítva, hogy a *PUREOATY* márkanévű zabitaluk nem sérti az *Oatly* védjegyeit, és nem minősül passing offnak.

(i) Összetéveszthetőség

Az *Oatly* azt állította, hogy fennáll az összetévesztés valószínűsége a *PUREOATY* név és öt korábbi védjegye között. A felsőbb bíróság azonban megállapította, hogy az érintett védjegyek

között csak csekély mértékű vizuális, hangzásbeli és fogalmi hasonlóság áll fenn. Úgy vélte, hogy a „pure” elem hozzáadása jelentős távolságot teremt a védjegyek között.

Talán nem meglepő módon az „oat” közös leíró elem jelenléte nem volt elegendő ahhoz, hogy a zabalapú termékekkel kapcsolatban a közönség részéről az összetévesztés valószínűségét eredményezze.

(ii) Tisztességtelen előny

Az Oatly azt is állította, hogy a PUREOATY név használata a korábbi védjegyek hírnevének tisztességtelen kihasználására tett kísérletet. Az Oatly által benyújtott bizonyítékok sikeresen igazolták, hogy védjegyei az Egyesült Királyságban jó hírnévvel rendelkeznek, és ez az első elem, amely az ilyen alapon benyújtott kereset sikeréhez szükséges. Bár a felsőbbíróság nem állapította meg, hogy az érintett védjegyek között fennáll az összetévesztés valószínűsége, úgy ítélte meg, hogy a PUREOATY Glebe Farm általi használata valószínűleg az Oatly korábbi védjegyeit juttatja a fogyasztók eszébe. Ennek ellenére az Oatly ezen az alapon benyújtott keresete végül nem járt sikerrel, mivel a felsőbbíróság megállapította, hogy a leíró elem (azaz az „oat”) használata nem tekinthető az Oatly korábbi jogai tisztességtelen kihasználásának.

(iii) Passing off

A bíróság gyorsan elutasította az Oatlynak a passing offra vonatkozó keresetét is azon az alapon, hogy a Glebe Farm magatartása nem minősült arra vonatkozó félrevezetésnek, hogy árui az Oatlytól származnak, vagy hogy azokat az Oatly engedélyével forgalmazza.

Tanulságok

Az Oatly megerősítette, hogy elfogadja a felsőbbíróság döntését, és nem nyújt be ellene fellebbezést. Szóvivőjük sok sikert kívánt a Glebe Farmnak a továbbiakban, az Oatly pedig a „teljes átláthatóság” érdekében közzétette a határozat egy példányát a weboldalán. Úgy tűnik, hogy intézkedéseiket alaposan átgondolták, hogy megpróbálják enyhíteni a családi vállalkozás elleni fellépésük óta kapott negatív visszhangot. A sajtó azonban rávilágít annak fontosságára, hogy mérlegelni kell a sokkal kisebb márkák elleni jogi lépések PR-következményeit, különösen olyan esetekben, amikor a siker esélye a legjobb esetben is határesetnek minősül, mint itt.

Ezzel szemben a *Philip és Rebecca Rayner* testvérek által vezetett Glebe Farm számára ez nagyszerű eredmény, mert a testvérek továbbra is árusíthatják PUREOATY termékeiket anélkül, hogy peres eljárás veszélye fenyegetné őket, miközben rengeteg ingyenes (és pozitív) reklámot is kapnak.

Végül megnyugtató a márkákkal és védjegyekkel foglalkozó szakemberek számára, hogy a bíróságok megerősítették, miszerint nem lehet monopoljogot érvényesíteni leíró elemekre még akkor sem, ha a védjegyek kiegészítő elemei viszonylag kisszámúak és/vagy önmaguk-

ban nem rendelkeznek erős megkülönböztetőképeséssel. A PUREOATY döntése a józan ész győzelmét jelenti minden tekintetben.

Európai Szabadalmi Hivatal

A) Az ESZH Műszaki Fellebbezési Tanácsa nemrégiben hozott T 96/20. sz. döntése első pillantásra úgy tűnik, hogy megemelte a feltalálói tevékenység elismerésének küszöbét a gyógyászati alkalmazásra vonatkozó igénypontok esetében, amikor a technika állása kinyilvánítja, hogy a bejelentett gyógyszer klinikai vizsgálatok alatt áll. Tágabb szemlélet azonban azt sugallja, hogy árnyaltabb megközelítésre van szükség.

Az ESZH fellebbezési tanácsai számos olyan határozatot hoztak, amelyek rámutattak arra, hogy a klinikai vizsgálatokra vonatkozó közzétételek hogyan válhatnak a gyógyászati alkalmazásra vonatkozó állítások szabadalmazhatóságának akadályává.

A tanácsok többször elismerték a gyógyászati alkalmazásra vonatkozó olyan igénypontok újdonságát a technika állásával szemben, amelyek azt jelezték, hogy klinikai vizsgálatok folyamatban vannak, de azok eredményeit még nem közölték (pl. T 158/96, T 715/03 és T 385/07 sz. ügy). Mindazonáltal az a közlés, hogy egy terápiás szer klinikai vizsgálatok alatt áll, akkor is akadály lehet a feltalálói tevékenység bizonyításának, ha a vizsgálat eredményeit nem hozták nyilvánosságra (lásd pl. a T 2506/12 és a T 239/16 sz. ügyet).

Első pillantásra úgy tűnik, hogy a T 96/20. sz. ügyben hozott döntés tovább emeli a feltalálói tevékenység meglétének alátámasztására vonatkozó elvárások mértékét. Itt a fellebbezési tanács úgy ítéli meg, hogy az eculizumab (az Alexion antikomplementer C5 komponensének antitestje; SOLIRIS® néven forgalmazva) a myasthenia gravis (MG) neuromuszkuláris betegség kezelésére szolgáló, II. fázisú klinikai vizsgálati protokoll nyilvánosságra hozatala önmagában is észszerű várakozást kelt a szakemberben arra nézve, hogy a kezelés sikeres lesz.

A tanács úgy véli, hogy ez az elvárás fennállna, „hacsak a technika állása nem bizonyítja ennek ellenkezőjét”. A tanácsot nem befolyásolja a fellebbező érvelése, amely szerint az MG-ről ismert, hogy emberekben nehezen kezelhető. Tekintettel a komplementer kaskád összetettségére és a különböző betegségekben való részvételére, a tanács elutasítja azt az elképzelést is, hogy a komplementerrel társult más betegségek különböző típusú inhibitorok alkalmazásával történő kezelésének sikertelenségéről szóló szakirodalmi jelentések csökkentenék a szakember sikerre vonatkozó várakozását. Érdekes, hogy ezzel kapcsolatban a következőket állapítja meg:

„Tekintettel erre a bonyolultságra, a tanács meg van győződve arról, hogy más komplementer inhibitorok sikertelensége az MG-től független betegségek kezelésében nem feltétlenül kérdőjelezte meg a szakember azon várakozását, hogy az MG sikeresen kezelhető az eculizumabbal. Valójában a tanács véleménye szerint *csak az azonos vegyületre és betegségre vonatkozó bizonyítékok lennének alkalmasak erre a célra*” (13. indokolás; kiemelés hozzáadva).

Következésképpen az eculizumabnak az MG kezelésében való alkalmazására irányuló orvosi felhasználásra vonatkozó fellebbezői állításokat a tanács úgy ítélte meg, hogy azokból hiányzik a feltalálói tevékenység.

Az az elképzelés, hogy egy II. fázisú klinikai vizsgálati protokoll észszerű várakozást nyújthat a sikerre, nem új. A T 239/16. sz. ügyben a tanács azt állította, hogy a sikerre vonatkozó észszerű várakozás azért merül fel, mert a klinikai vizsgálatokról ismert, hogy korábbi preklinikai vizsgálatokon alapulnak (és ezáltal az érintett terápiás szer sikerére utalnak), és mert jóváhagyásuk etikai megfontolásokkal jár, amelyek megkövetelik, hogy az előny „észszerű bizonyossággal” jelentkezzen (lásd az indokolás 6.5. és 6.6. pontját). Ebben az esetben azonban az a hatóanyagcsoport, amelybe az igényelt gyógyszer tartozott, általánosan hatékonyként volt ismert a kérdéses állapot kezelésére, és a tanács úgy döntött, hogy a technika jelenlegi állása szerint semmi nem indokolta azt, hogy a szakember azt higgye, hogy az igényelt, évente egyszeri adagolási séma (amely megfelel a klinikai vizsgálat egyik ágának) nem lesz hatékony.

A T 96/20 sz. ügy alapjául szolgáló tények eltérnek a T 239/16 sz. ügyétől, mivel az igényelt gyógyászati felhasználás nem egy meghatározott adagolási séma, és a szakirodalomban nem volt ismert ugyanezen hatóanyagcsoporttal (C5-ellenes antitestekkel) végzett hatékony kezelés. A tanács mindazonáltal ugyanarra a következtetésre jutott, nevezetesen arra, hogy a II. fázisú vizsgálati protokoll észszerű várakozást támaszt arra vonatkozóan, hogy a terápia hatékony lesz. Ezért úgy tűnik, hogy T 96/20 sz. döntésében a tanács tovább emeli a mércét, mert a feltalálói tevékenység értékelésének egy nagyon merev megközelítést támogatja, amelyben egy klinikai vizsgálati protokoll közzététele önműködően úgy tekintendő, hogy sikerre vonatkozó várakozást biztosít, amely csak akkor csökken, ha az azonos terápiára és ugyanarra a betegségre vonatkozó jelenlegi technika állása az ellenkezőjét bizonyítja.

Egy ilyen következtetés levonása azonban azt jelentené, hogy figyelmen kívül hagynánk az ESZH meglevő ítélkezési gyakorlatának nagy részét, amely árnyaltabb megközelítést tesz szükségessé, és több olyan tényezőt határoz meg, amelyeket figyelembe kell venni, és gondosan mérlegelni kell annak megállapításakor, hogy a technika állása szerint a bejelentés a szakember számára észszerű várakozást nyújt-e a sikerre. Ez a következtetés azonban nem lenne helyes. Hasznos betekintést nyújt abba a gondolatmenetbe, amely a fellebbezési tanács által a T 96/20 sz. döntésben a szakember elvárásainak értékelését alátámaszthatja, a T 33/19 sz. döntés, amelyet ugyanez a 3.3.04 sz. tanács ugyanabban az összetételben hozott a T 96/20 sz. döntéssel azonos időpontban. Ez a döntés szintén az eculizumab gyógyszerként való felhasználására vonatkozik, bár egy másik betegség (aHUS) kezelésére.

A T 33/19 ügyben a technika jelenlegi állása nem tartalmazott klinikai vizsgálatot. Ehelyett a technika a C5-ellenes antitestek vizsgálatát javasolta az aHUS kezelésének terápiás lehetőségeként. A tanács úgy ítélte meg, hogy a technika ezen tanítása pusztán spekulatív, mert nem *in vitro* vagy *in vivo* kísérleteken alapult (anti-C5 antitesteket nem vizsgáltak az aHUS állatmodelljében), és a technika bizonytalanságot fejezett ki az ilyen kezelés eredmé-

nyét illetően is. Így a tanács arra a következtetésre jutott, hogy nem állt fenn olyan észszerű várakozás, hogy az aHUS-t sikeresen lehet kezelni az eculizumabbal.

A 2.2.04 sz. tanács által a T 33/19 sz. ügyben figyelembe vett tényezők megegyeznek a klinikai vizsgálatok nyilvánosságra hozatalára vonatkozó korábbi határozatokban szereplő tényezőkkel, például azzal a kérdéssel, hogy a gyógyszer olyan vegyületcsoportba tartozik-e, amelyről ismert volt, hogy hatékony a betegség kezelésében (ami a T 239/16 sz. ügyben így volt, a T 715/03 sz. ügyben azonban nem). A T 96/20 sz. ügyben a tanács nem adott írásos indokolást a fellebbező azon érvelésére, hogy a T 239/16 sz. ügygel ellentétben az eculizumab volt az első komplementer inhibitor, amelyet az MG kezelésére engedélyeztek. Ez azonban nem jelenti azt, hogy a tanács ezt a tényezőt figyelmen kívül hagyta volna a döntéshozatalkor.

Egy másik tényező, amelyet a T 96/20 indokolás nem tárgyal, de amelyet fontos figyelembe venni az, hogy a szakembernek saját ismeretei vannak a klinikai vizsgálatok kérelmezési folyamatáról és azokról a különböző követelményekről, amelyeknek meg kell felelni ahhoz, hogy egy klinikai vizsgálat különböző fázisai engedélyt kapjanak. Noha általában elmondható, hogy egy II. fázisú vizsgálat jóváhagyása némi sikerelvárást jelenthet, nem feltételezhető, hogy az elvárások szintje minden esetben magas lesz. Egy II. fázisú vizsgálat jóváhagyása nem jelenti önműködően azt, hogy az I. fázis lezárult, sem pedig azt, hogy az I. fázis pozitív terápiás eredményt hozott. A valóságban az I. és a II. fázis átfedheti egymást (mint például a Covid-19 vakcinák közelmúltbeli vizsgálatai esetében).

A szakembernek tudomása van arról is, hogy bizonyos, különleges kockázati tényezőkkel járó klinikai vizsgálatok a jóváhagyás előtt további kísérleti bizonyítékokat és értékeléseket igényelhetnek, pl. ha a gyógyszer fajspecifikus mechanizmuson keresztül hat, és ezért az állatmodellek valószínűleg nem jósolják meg az aktivitást emberben, vagy ha a célpont kifejeződése jelentősen különbözik az egészséges és a betegségben szenvedő alanyok esetén. Másrészt a szakember azt is tudja, hogy vannak olyan helyzetek, amikor az I. fázisú jóváhagyáshoz szükséges alátámasztó bizonyítékok szintje alacsony, pl. olyan vizsgálatok, amelyekben egy ismert terápiás szerrel új indikációban végeznek vizsgálatokat. A szakember tisztában van olyan helyzetekkel is, amikor egy gyógyszer emberen történő felhasználásának engedélyezése minimális preklinikai adatokon alapszik. Ismert például, hogy a ritka betegségek gyógyszereinek minősítéséhez szükséges tudományos bizonyítékok minimálisak lehetnek, és bizonyos körülmények között csak *in vitro* adatokon alapulhatnak. Ilyen esetekben a biztonságos és hatékony kezelés elérésére vonatkozó elvárás vitathatóan közelebb áll a „siker puszta reményéhez”, mint a „sikerre való észszerű várakozáshoz”.

A fentiek figyelembevételével világossá válik, hogy az a kérdés, vajon egy klinikai vizsgálati terv nyilvánosságra hozatala a sikerre vonatkozó észszerű várakozással jár-e, kétségtelenül erősen szubjektív, és több tényező mérlegelésén alapszik. Ha azt állítjuk, hogy minden helyzetben önműködően fennáll a siker elvárása, amit *csak* az ugyanarra a terápiára és ugyanarra a betegségre vonatkozó bizonyítékok csökkenthetnek, úgy tűnik, túl magasra

tesszük a mércét. Ezen túlmenően figyelmen kívül hagynánk az összes fenti megfontolást és körülményt, amelyek kritikusak annak értékeléséhez, hogy a szakember képes-e észszerű és tájékozott előrejelzést adni arra vonatkozóan, hogy a tervezett kezelés sikeres lesz-e. Az a tény, hogy ugyanez a tanács T 33/19 sz. döntésében egyértelműen tisztában volt ezekkel a tényezőkkel, azt jelzi, hogy a T 96/20 sz. döntés indokolása nem szándékozik eltérni a fellebbezési tanácsok e területen kialakított korábbi ítélkezési gyakorlatától.

Ezért úgy véljük, hogy a T 96/20 sz. ügy nem tekinthető az ESZH korábbi ítélkezési gyakorlatától gyökeresen eltérőnek, és nem is tekinthető oknak a fenti megfontolások figyelmen kívül hagyására. A döntésnek azonban rá kell világítania az ESZH gyakorlatának összetettségére ezen a területen, és további ösztönzést kell jelentenie (ha egyáltalán szükség van rá) a bejelentők és a szabadalmasok számára, hogy a lehető legtöbb bizonyítékot nyújtsák be a szakembernek a technika állása alapján a sikerre vonatkozó alacsony várakozási szintjéről, különösen, ha ez magában foglalja a II. fázisú klinikai vizsgálati protokollokat is.

B)

a) Bevezetés

Az európai szabadalom megadását követően kilenc hónap – az úgynevezett „felszólalási időszak” – áll rendelkezésre, amely alatt a megadott szabadalom ellen felszólalásokat lehet benyújtani, és a szabadalom visszavonását lehet kérni. A felszólalási okok a következők:

- újdonsághiány;
- a feltalálói tevékenység hiánya;
- a kinyilvánítás elégtelensége; és
- a szabadalom kiterjesztése az eredetileg benyújtott bejelentés tartalmán túl.

Ha ezen okok bármelyike fennáll, az ESZH visszavonja a szabadalmat. Az ESZH jelenlegi gyakorlata lehetővé teszi, hogy a felszólalást érvényesen nyújtsa be egy „stróman”, azaz egy olyan felszólaló, aki nem a saját érdekében, hanem egy névtelen harmadik fél érdekében szólal fel. Ezekben az esetekben jellemzően egy ügyvédi vagy szabadalmi ügyvivői iroda lép fel egyszerre felszólalóként és képviselőként, hogy megvédje az ügyfél személyazonosságát. Ezt a gyakorlatot az évek során számos alkalommal megtámadták, legutóbb a T 1839/18. sz. döntés alapjául szolgáló ügyben, amelyben a fellebbezési tanács megerősítette a gyakorlat jogszerűségét.

b) Tények

A T 1839/18. sz. döntés alapjául szolgáló felszólalási fellebbezési eljárásban a szabadalom jogosultja vitatta a felszólalás elfogadhatóságát. A szabadalmas többek között azzal érvelt, hogy a felszólalónak nem volt jogos érdeke a felszólalást benyújtani. Ennek alátámasztására a szabadalmas a Bővített Fellebbezési Tanács G 1/06. sz. döntésére hivatkozott, amelyet a szabadalmas úgy értelmezett, hogy az általános követelményként írja elő a „jogos érdek” meglétét az ESZH előtti bármely eljárási cselekményben.

c) A fellebbezési tanács döntése

A T 1839/18. sz. ügyben a fellebbezési tanács nem követte a szabadalmas értelmezését, inkább azt hangsúlyozta, hogy alapvetően minden benyújtott felszólalás a nyilvánosság érdekét szolgálja, mert célja:

- a meg nem érdemelt monopóliumok visszavonása vagy a ténylegesen megérdemelt terjedelempre csökkentése;
- az ipari fejlődés előmozdítása azáltal, hogy megakadályozza, miszerint az innovációt a jogtalanul megadott monopóliumok ténylegesen vezessék; és
- a jogbiztonság fokozása.

Végül megállapította, hogy a „szalmabáb” kifejezés valójában téves, mert nem kell bizonyítani a felszólalás benyújtásához fűződő érdeket.

A tanács azt a bevett gyakorlatot is megerősítette, hogy a felszólalást egy harmadik fél megbízásából nyújtják be, akinek a személyazonosságát nem fedik fel, anélkül, hogy ezt a tényt jeleznék az ESZH felé.

d) Megjegyzés

Előnyök Az ESZH-nál névtelenül benyújtott felszólalásoknak számos oka van. Például a lehetséges bitorlók anélkül kívánnak fellépni egy szabadalom ellen, hogy a szabadalom tulajdonosát figyelmeztetnék esetleges jogsértő tevékenységeikre. Néha a névtelen felszólalás benyújtásának oka a szabadalom tulajdonosával fennálló kereskedelmi kapcsolatok védelme. A névtelenség azt is segít elkerülni, hogy a felszólalási eljárás során a lehetséges bitorló ellen felhozott érveket használják fel a későbbi bitorlási eljárásokban.

Hátrányok A névtelenség megőrzésének néha ára van. Például előfordulhat, hogy a szóbeli eljárásban való részvétel egy hivatásos képviselővel nem lehetséges az érdekelt harmadik fél személyazonosságának felfedése nélkül. Még fontosabb, hogy a fél esetleg nem tud olyan kéréseket előterjeszteni, amelyeket csak egy érdekelt harmadik fél indokolhat.

Például egy névtelen harmadik fél nem kérheti az eljárás gyorsítását, ha a gyorsítás oka kizárólag az érdekelt harmadik félre vonatkozik. A T 872/13. sz. ügyben a gyorsított eljárás iránti kérelmet azért utasították el, mert a kérelmet alátámasztó okok nem a „szalmabáb-felszólalót”, hanem egy olyan társaságot érintettek, amely nem volt fél az eljárásban. A névtelenség fenntartása csökkentheti a kísérleti bizonyítékok erejét is, ha megakadályozza, hogy a kísérleteket végző személy kiléte kiderüljön (T 103/15).

e) Összefoglalás

A felszólalásokat névtelenül is be lehet nyújtani az ESZH-nál egy „stróman” felszólaló felhasználásával. A „szalmabábok” által benyújtott felszólalások hasznosak lehetnek a kereskedelmi érdekek védelmében. Az ilyen felszólalásoknak azonban negatív következményei is lehetnek. Ezért minden esetben fontos mérlegelni a névtelenség előnyeit a lehetséges hátrányokkal szemben.

C) Az EP 2101591 sz. szabadalmat az ESZH Felszólalási Osztálya visszavonta az Európai Szabadalmi Egyezmény (ESZE) 100(c) cikke alapján, mert úgy ítélte meg, hogy igénypontjai a benyújtott bejelentés tartalmát meghaladó tárgyat [ESZE 123(2) cikk] vagy (az igényérvényesítési kérelemtől függően) a megadott szabadalom oltalmi körén túlterjedő tárgyat [ESZE 123(3) cikk] tartalmaznak. A fellebbező/szabadalmas csapdába esett, mert a megadott formában igényelt készülék egy része úgy volt meghatározva, hogy „magában foglal” (includes) egy bizonyos elemet. Ezzel szemben az eredeti bejelentés szövege és a benyújtott igénypontok azt írták elő, hogy a rész „társult” (associated) az említett elemmel.

A találmány olyan készülékre vonatkozott, amely a csontozás vagy darabolás során kihúz egy részt egy állati tetemből. A megadott 1. igénypont jellemző része így hangzik: „a rögzítőeszköz *magában foglal* ... egy vezérlőelemet ...”. (kiemelés hozzáadva). Az említett megfogalmazást a főigénypontba az eredeti függő 4. igénypont alapján iktatták be, amely: „a rögzítőeszközzel *társult* vezérlőelemet” (kiemelés hozzáadva) ír elő. Az ellenérdekű fél vitatta a „magában foglal” kifejezést, mivel annak nincs kifejezett alapja a benyújtott bejelentés igényelt szövegében, és ezzel egyetértve a felszólalási osztály többek között megállapította, hogy az eredeti „associated with” (társult) kifejezésnek az „includes” (magában foglal) kifejezéssel való helyettesítése hozzáadott tárgyat eredményezett.

A szabadalmas fellebbezett a határozat ellen, különösen azzal érvelve, hogy a megadott igénypontokban szereplő kifogásolt kifejezés valójában a „társult” (associated with) kifejezés szinonimája, ahogyan az a benyújtott szövegben és igénypontokban szerepel.

A kifogásolt határozat elemzésekor a fellebbezési tanács először is a két kifejezés angol nyelvi jelentésbeli különbségeit elemezte. Rámutatott, hogy az eredeti „associated with” (társult) kifejezés mind fizikai, mind funkcionális társulásra vonatkozik, és következőképpen tágabb, mint a fizikai társulásra korlátozott „includes” (magában foglal) kifejezés, amelyet ezért konkrétan kell értelmezni, mint a „to comprise” vagy a „to have as ... constituent element” kifejezést.

Mínt hogy a vitatott kifejezésnek a jóváhagyott igénypontokban szereplő jelentése nem volt tágabb, mint az eredetileg kinyilvánított kifejezése, a tanács arra a következtetésre jutott, hogy a „magában foglal” kifejezést tartalmazó igénypontok esetében a vitatott pont nem jelenti az ESZE 123(3) cikkének a megsértését. A kérdés inkább az volt, hogy a szakember a két kifejezést az eredeti kinyilvánítás fényében valóban szinonimaként értelmezné-e.

Ennek megfelelően a fellebbezési tanács ezután azt vizsgálta, hogy a benyújtott bejelentésből az következik-e, hogy a vezérlőelem kifejezetten „benne lehet” (could be comprised in) a rögzítőeszközben [ami megfelel a „benne van” (included in) kifejezésnek, ahogyan azt a bejelentés tartalmazza], vagy csak azt, hogy tágabb értelemben egyezik vele (combined therewith) egy közös cél érdekében [ami megfelel az eredeti és tágabb „társul vele” (associated with) kifejezésnek].

Elemzése részeként a tanács a 3. ábrán bemutatott igényelt készülék egy konkrét megvalósítására hivatkozott, amely esetleg – bár vitathatóan – egy, a rögzítőeszközben lévő (comprised in) vezérlőelemet mutat. Mivel azonban az igénypontokban nem szerepeltek más olyan jellemzők ebből a megvalósításból, amelyek szerkezetileg és/vagy funkcionálisan hasonlóknak tűntek a kutatott elrendezéshez, a fellebbezési tanács arra a következtetésre jutott, hogy egy ilyen egyetlen megvalósításon alapuló általános módosítás megengedhetetlen közbelső általánosítást jelentene.

Ennek alapján arra a következtetésre jutott, hogy a leírás nem ad egyértelmű betekintést a rögzítőeszköz és a vezérlőelem közötti pontos kapcsolatra. Ennek alapján megállapította, hogy: „még ha a szabadalmi bejelentést saját szótárának tekintjük is, a „társult” (associated with) és a „magában foglal” (includes) kifejezés nem nyeri el ugyanazt a jelentést a perbeli szabadalom szövegösszefüggésében”. Következésképpen a „magában foglal” kifejezést megtartó fő kérelmet és a két segédkérelmet egyaránt elutasították, mivel azok a benyújtott bejelentésen túlterjedő tárgyat tartalmaztak, vagyis sértették az ESZE 123(2) cikkét.

Az egyetlen fennmaradó segédkérelmet, amelyben a fellebbező/szabadalmas az eredeti, de tágabb értelemben vett „associated with” kifejezést újra beiktatta (bár a fő kérelemhez képest pontosabban meghatározott készülék vonatkozásában), a tanács szintén elutasította, mert az a megadott szabadalom által biztosított oltalmat kiterjesztette, ami ellentétes az ESZE 123(3) cikkében foglaltakkal.

A fellebbezési tanács valamennyi kérelmet elutasította az ESZE 100(c) cikke alapján, és a szabadalmat vissza kellett vonni.

D)

a) *Lehet-e szabadalmaztatni nyilvánvalónak tűnő megoldásokat?*

Egy feltaláló, aki egy műszaki problémát megoldó eljárást, eszközt vagy terméket gondolt ki, azt hiheti, hogy gondolata olyan egyszerű és nyilvánvaló, hogy nem lehet szabadalmaztatni. Ha egy probléma megoldása egyszer már ismert, azt lehet gondolni, hogy könnyű vagy egyszerű volt kitalálni. Ezt nevezzük „utólagos bölcsességnek”.

Az ESZH azonban nem így értékeli a feltalálói tevékenység meglétét. Ehelyett elismeri, hogy bár utólag egy találmány feltalálói tevékenységen alapulónak tűnhet, lehet, hogy a megoldás ismerete előtt nem volt az, vagy ahogy a vizsgálati útmutató fogalmaz: „Egy első látásra nyilvánvalónak tűnő találmány valójában feltalálói tevékenységen alapulhat.”

Az ESZH a „probléma-megoldás” megközelítést alkalmazza, amelynek célja, hogy elkerülje az utólagos bölcsetség használatát, és lehetővé teszi a vizsgálók és a szakemberek számára annak megállapítását, hogy egy találmány feltalálói tevékenységen alapszik-e. Ez a megközelítés többek között magában foglalja egy tárgyilagos műszaki probléma meghatározását, amelyet a technika jelenlegi állása szerint meg kell oldani.

A feltalálói tevékenység értékelése nem könnyű. A találmány azonban nem válik nyilvánvalóvá pusztán azért, mert elképzelhető lett volna. A következő kérdések segíthetnek annak megállapításában, hogy egy találmány feltalálói tevékenységen alapul-e:

- Létezik-e a technika jelenlegi állása szerinti olyan dokumentum, amely az adott műszaki probléma (találmány által nyújtott) megoldására utal?
- A szakembert módosításra készítené-e a technika állása a találmány megvalósítása érdekében?

Ha a válasz ezekre a kérdésekre „nem”, akkor a találmány valószínűleg feltalálói tevékenységen alapul.

b) Lehet-e szabadalmaztatni innovációkat egy már ismert koncepció körül?

Ha egy találmány alap gondolata már ismert, és léteznek kapcsolódó szabadalmak, hogyan lehet szabadalmaztatni a további fejlesztéseket? Itt egy konkrét eset – hullámmedence-innovációk – kapcsán vizsgáljuk meg, hogy miért végtelenek a szabadalmi oltalom lehetőségei.

A hullámmedence – egy olyan belvízi szörfös célpont, amely egy tóból áll, ahol mechanikusan állandó hullámokat állítanak elő – alap gondolatát már 1936-ban szabadalmaztatták „Módszer és készülék felszíni hullámok előállítására vízen” címmel. Hasonló szabadalmak következtek 1980-ban („Pneumatikus hullámgenerátor hullámok előállítására”) és 1981-ben („Hullámkeltő készülék”). 1983-ban Dirk Bastenhof szabadalmaztatta az első hullámkeltő gépet szörfözéshez, amely egy víz alatti tartályban levegőt helyezett nyomás alá, amely a víz felszínén terjedő szörfhullámokat keltett.

Ma a bristoli The Wave-ben – egy belvízi szörfös lagúnában és mesterséges hullámmedencében – a medence végén található titokzatos épületből erőteljes és lehámoló hullámokat hoznak létre. A hullám egy központi móló mindkét oldalán megtörik, így egy egyén választhat, hogy „balra” vagy „jobbra” akar-e lovagolni – ami azt jelenti, hogy a hullám a tiszta oldalról jobbról balra vagy balról jobbra törik meg.

A *Wave Garden*-rendszer tervezője szabadalmi védelmet szerzett technológiájára. Mégis, ha ez a hullámhatás egy víz alatti tartályban levő levegő nyomás alá helyezésével, majd kibocsátásával hozható létre, és ez az elképzelés már ismert, hogyan lehetséges a szabadalmi védelem? Mint a szabadalmak terén általában, az ördög a részletekben rejlik.

c) A szabadalmak megkülönböztetése a már ismert megoldásoktól

A *Wave Garden* márka mögött álló cég a Spanyolországban bejegyzett *Instant Sport S.L.* Közzétett szabadalmi portfóliójának áttekintése azt mutatja, hogy három szabadalomcsa-

lással rendelkezik, amelyek mindegyike a hullámtechnológia eltérő szempontjaira irányul. Minthogy a szabadalmak területi jogok, és a hullámmedence-technológia nemzetközileg alkalmazható, mindhárom szabadalomcsalád több nemzetközi területen rendelkezik jogokkal.

Az egyes szabadalomcsaládok (egyéb országok mellett) a következő európai szabadalmakat tartalmazzák:

1. EP2123850B sz. szabadalomcsalád
Bár ez a szabadalomcsalád valóban egy víztestben „profil” vezetésére összpontosít, ennél sokkal sajátosabb. A profil magasságához és szögéhez viszonyítva meghatározott vízmélységre van szükség, és nem enged a profil alatt vizet elhaladni. Ez okozza a „hámozó” hullámhatást, és ezt védi a szabadalom.
2. EP3199724B sz. szabadalomcsalád
Ez a szabadalomcsalád nem a hullámgenerálásra vonatkozik, hanem a partfenék olyan kialakítására, amely a visszapattanó hullámok hatásának korlátozására szolgál zárt környezetben, például egy hullámmedencében.
3. EP3409337sz. szabadalomcsalád (jelenleg függő)
Ez a szabadalmi bejelentés egy olyan gátról történő hullámkeltésre vonatkozik, amely két zátonyhoz képest egy sor dugattyú hatására kigyózó mozgást végez, ami azt jelenti, hogy a gát mozgása során mindkét zátonyon hullám keletkezik. A cél a hullámok előállításához szükséges energia csökkentése, miközben két egyidejű hullámot biztosít, ezáltal növelve a potenciális felhasználók számát.

d) Rengeteg lehetőség a szabadalmi oltalomra

Ezek a szabadalomcsaládok azt mutatják, hogy a Wave Garden nem egyszerűen arra szerzett szabadalmat, hogy egy nyomás alatt lévő tartályból levegőt engedjen ki a hullámok létrehozásához, mert ezt a koncepciót már korábban is szabadalmaztatták.

Bár ez lehetett az eredeti ötlet, a Wave Garden nem próbálta szabadalmaztatni az ismert elképzeléseket. Ehelyett a lehető legjobb szörfözhető hullám létrehozására irányuló törekvése során a meglévő technológiára épített. Ez a technológia nem olcsó, ezért szabadalmakkal védték a fejlesztésekhez szükséges beruházásokat. A további innováció kétségtelenül folyamatban van, és a tanulság az e területen dolgozók számára az, hogy a hullámkeltéssel (és a hullám alakjával, mozgásával és a hullámlovaglás élményével) kapcsolatos minden új fejlesztés bőséges lehetőséget biztosít a további szabadalmi védelemre.

A fentiek alapján megállapíthatjuk, hogy amennyiben az innováció új, és műszaki előnyt is biztosít, lehetséges szabadalmi oltalmat szerezni.

E) A „híhetőség” kérdése továbbra is forró téma az ESZH-nál.

A műszaki hatás alátámasztására benyújtott utólagos (vagyis a szabadalom vagy szabadalmi bejelentés elsőbbségi/bejelentési napja után benyújtott) adatok/bizonyítékok felhasználásáról

nálásával kapcsolatos kérdéseket egy fellebbezési tanács a Bővített Fellebbezési Tanács elé utalta (T 0116/18; EP 2484209).

A jegyzőkönyvben szereplő kérdések a következők.

Ha a feltalálói tevékenység elismerése érdekében a szabadalom jogosultja műszaki hatásra hivatkozik, és e hatás igazolására adatokat vagy egyéb bizonyítékokat nyújtott be, amelyek csak a szabadalom elsőbbségi vagy bejelentési napja után keletkeztek (utólagosan közzétett adatok):

1. el kell-e fogadni a bizonyítékok szabad értékelésének elve alóli kivételt (lásd pl. G1/12 sz. ügy 31. sz. indokolását), amely szerint az utólag közzétett adatokat figyelmen kívül kell hagyni azon az alapon, hogy a hatás bizonyítása kizárólag az ilyen utólag közzétett adatokon alapul?
2. Ha a válasz igenlő (a később közzétett adatokat figyelmen kívül kell hagyni, ha a hatás bizonyítása kizárólag ezeken az adatokon alapul), figyelembe vehetők-e a később közzétett adatok, ha a szabadalmi bejelentésben szereplő információk alapján a szakember az adott időpontban a hatást hihetőnek tartotta volna [*ab initio* (kezdetől fogva) hihetőség]?

A T 1329/04. sz. ügyben a fellebbezési tanács úgy ítélte meg, hogy még ha az utólag benyújtott kiegészítő bizonyítékok megfelelő körülmények között figyelembe vehetők is, nem szolgálhatnak egyedüli alapként annak megállapításához, hogy a bejelentés valóban megoldja azt a problémát, amelyet meg kíván oldani. Más szóval, ha a műszaki hatás az elsőbbségi/bejelentési időpontban nem volt hihető, például ha a bejelentésben foglaltak nem tették hihetővé, hogy a problémát megoldották, a bejelentés benyújtása utáni bizonyíték nem használható fel a hiányosság orvoslására.

Egy későbbi döntés (T 578/06) azt javasolta, hogy a hihetőség megállapítása csak akkor vehető figyelembe a feltalálói tevékenység vizsgálata során, ha a szóban forgó eset lehetővé teszi a kétségek alátámasztását azzal kapcsolatban, hogy a bejelentett találmány alkalmas-e a tárgyalt műszaki probléma megoldására, és ha így egyáltalán nem egyértelmű, hogy a bejelentett találmány megoldja a megfogalmazott problémát. Úgy tűnik, hogy ez a döntés alacsony küszöböt állapít meg a hihetőség tekintetében, vagyis a hatás *prima facie* hihető, hacsak nincs alapos ok az ellenkezőjére gyanakodni például a korábbi technika állásának szerkezeti vagy mechanikai tanítása alapján. Ebben a döntésben a hihetőségi küszöböt teljesítettnek tekintették, és így a benyújtott bizonyítékokat figyelembe lehetett venni a feltalálói tevékenység alátámasztására.

Úgy tűnik, hogy egy újabb határozat (T 0488/16) a hihetőségi küszöböt magasabb szinten állapította meg. A szóban forgó szabadalom esetében a benyújtott bejelentésben nem szerepeltek az igényelt vegyületek hatékonyságát alátámasztó adatok, csupán egy pusztán állítás: „Az alábbi példákban leírt vegyületeket egy vagy több ilyen vizsgálatban tesztelték, és azok hatékonyságot mutattak”. Ezt nem tartották elegendőnek a hihetőségi küszöbérték teljesítésé-

séhez, és így, bár a jogosult utólag benyújtott bizonyítékokat, amelyek azt mutatták, hogy a műszaki problémát valóban megoldották, azokat nem lehetett figyelembe venni.

E korábbi határozatok fényében a szakma örömmel fogadna egy olyan döntést a Bővített Fellebbezési Tanács részéről, amely tisztázná a hihetőségi küszöböt és azt, hogy mikor lehet és mikor nem lehet figyelembe venni az utólag benyújtott adatokat.

Érdekes lenne azt is látni, hogy ezek az elvek kiterjednének-e az elégséges kinyilvánításra, különösen azért, mert az ESZH vizsgálati irányelvei szemléltetik a feltalálói tevékenység és a kielégítő kinyilvánítás közötti kapcsolatot. Ezek szerint ha a bejelentett találmány nem reprodukálható, akkor ez a kinyilvánítás elégségességére vagy a feltalálói tevékenységre vonatkozó követelmények szempontjából fontos lehet. Ha egy találmány nem reprodukálható, mert az igénypontban kifejezett kívánt műszaki hatás nem érhető el, akkor ez a kellő kinyilvánítás hiányát eredményezi, amit a 83. cikk (kielégítő kinyilvánítás) alapján kifogásolni kell. Minthogy a műszaki hatás az igénypontban javasolt megoldás része, nem lehet a bejelentés alapjául szolgáló probléma része. Ellenkező esetben, azaz ha a hatás nem szerepel az igénypontban, de része a megoldandó problémának, akkor a feltalálói tevékenységgel kapcsolatban merül fel probléma. A hihetőséget a kielégítő kinyilvánítással összefüggésben a gyakran idézett *Salk*-ügyben (T 0609/02) vizsgálták.

Az Európai Unió Bírósága

A) Az Európai Unió Bírósága (EUB, Court of Justice of the European Union, CJEU) 2021 júliusában hozta meg ítéletét a C-178/20. sz. ügyben, amely a 2001/83 sz. európai gyógyszerirányelv értelmezésére vonatkozik azoknak a gyógyszereknek a forgalomba hozatalával kapcsolatban, amelyek egy olyan tagállamban, ahol az illetékes hatóságok megadták a forgalomba hozatali engedélyt, nincsenek kötve orvosi rendelvénnyhez.

a) Az ügy háttere

Az ügy a Fővárosi Törvényszéknél a *Pharma Expressz Szolgáltató és Kereskedelmi Kft.* (Pharma Expressz) és az *Országos Gyógyszerészeti és Élelmezés-egészségügyi Intézet (OGyÉI)* közötti perben benyújtott előzetes döntéshozatali kérelemből alakult ki.

A Pharma Expresszt, egy a magyarországi gyógyszerpiacon tevékenykedő társaságot a magyar hatóságok arra kötelezték, hogy hagyjon fel azzal a gyakorlatával, hogy a vonatkozó magyar jogszabályokban előírt alaki követelmények betartása nélkül hoz forgalomba Magyarországon gyógyszereket.

A magyar jogszabályok szerint a magyar hatóságok vagy az Európai Bizottság által kiadott forgalomba hozatali engedéllyel nem rendelkező gyógyszerek Magyarországon csak akkor hozhatók forgalomba, ha azok gyógyászati célú felhasználását a gyógyszereket felíró orvos az említett hatóságoknál bejelenti, és a hatóságtól erre a felhasználásra vonatkozó engedélyt szerez be.

A körülményekre tekintettel a Pharma Expressz fellebbezett a Fővárosi Törvényszék határozata ellen azzal érvelve, hogy az illetékes magyar hatóság jogértelmezése az uniós joggal összeegyeztethetetlen mennyiségi importkorlátozásnak minősül. Az ilyen importkorlátozások az adott időszak alatt behozható vagy kivihető áruk mennyiségének vagy értékének konkrét korlátozására vonatkoznak. A Pharma Expressz azzal is érvelt, hogy az ilyen nyilatkozathoz szükséges követelmények aránytalanok, különösen akkor, ha az Európai Gazdasági Övezet egyik tagállama már engedélyezte a szóban forgó gyógyszert, és azt az Európai Unió szabályozásával összhangban az orvosi rendelvényhez nem kötött gyógyszerek kategóriájába sorolta.

A magyar bíróság az ügyet annak tisztázása érdekében terjesztette az EUB elé, hogy nem ellentétes-e az uniós joggal, ha az említett alaki követelmények betartását írják elő az olyan gyógyszerek magyarországi forgalomba hozatalához, amelyeknek valamely tagállam már megadta a forgalomba hozatali engedélyt, és amelyek orvosi rendelvény nélkül kaphatók.

b) Gyógyszerek forgalomba hozatali engedélye

A gyógyszerirányelv az emberi felhasználásra szánt gyógyszereket szabályozó legfontosabb európai jogszabály, amely az EU-ban a forgalomba hozatal engedélyezéséhez szükséges kezet biztosítja. Az irányelv általános szabályként előírja, hogy egy gyógyszer csak akkor hozható forgalomba egy tagállamban, ha az adott tagállam illetékes hatóságai vagy – az e célból létrehozott központosított eljárás keretében – az Európai Bizottság forgalomba hozatali engedélyt adott ki. Meg kell jegyezni továbbá, hogy ugyanez a gyógyszerirányelv bizonyos gyógyszerek esetében kivételt engedélyez a forgalomba hozatali engedély megszerzésének kötelezettsége alól.

A gyógyszerek kölcsönös elismerésének megvalósítása érdekében az egyik tagállam illetékes hatósága által egy gyógyszerre kiadott forgalomba hozatali engedélyt a többi tagállam illetékes hatóságainak el kell ismerniük, kivéve, ha komoly okkal feltételezhető, hogy az érintett gyógyszer engedélyezése közegészségügyi kockázatot jelenthet.

A forgalomba hozatali engedély megadásakor az illetékes hatóságok meghatározzák a gyógyszer besorolását *i)* orvosi rendelvényhez kötött gyógyszerkészítménynek; vagy *ii)* orvosi rendelvényhez nem kötött gyógyszerkészítménynek. A gyógyszerirányelv előírja, hogy a gyógyszerek orvosi rendelvényhez kötöttek, ha:

- orvosi felügyelet nélkül alkalmazva közvetlenül vagy közvetve veszélyt jelenthetnek, még helyes használat esetén is; vagy
- gyakran és nagyon széles körben helytelenül alkalmazzák őket, és ennek következtében valószínűleg közvetlen vagy közvetett veszélyt jelentenek az emberi egészségre; vagy
- olyan anyagokat vagy azokból készült készítményeket tartalmaznak, amelyek hatása és/vagy mellékhatásai további vizsgálatot igényelnek; vagy
- általában orvos írja fel őket parenterális (a gyomor-bélrendszeren kívüli) alkalmazásra.

Amennyiben a tagállamok között nézeteltérés merül fel a gyógyszer biztonságosságával, minőségével vagy hatásosságával kapcsolatban, a közösségi normák betartásával tudományos értékelést kell végezni, amely a nézeteltérés területére vonatkozóan egyetlen, az érintett tagállamokra kötelező határozatot hoz.

c) Az EUB főtanácsnokának véleménye

Az EUB főtanácsnoka 2021 májusában adott véleményében azt javasolta, hogy a bíróság állapítsa meg, miszerint a gyógyszerirányelv vonatkozó cikkeit úgy kell értelmezni, hogy az egyik tagállamban orvosi rendelvénnyel megvásárolható gyógyszer egy másik tagállamban vény nélkül is kiadható.

d) Az EUB döntése

Az EUB döntésében a gyógyszerirányelv alapján tisztázta és megerősítette, hogy ha egy gyógyszer nem rendelkezik annak a tagállamnak az illetékes hatóságai által kiadott forgalomba hozatali engedéllyel, amelyben értékesítésre kínálják, vagy a központosított eljárást követően kiadott forgalomba hozatali engedéllyel, akkor az adott tagállamban nem hozható forgalomba, függetlenül attól, hogy ugyanez a gyógyszer egy másik tagállamban orvosi rendelvénnyel is értékesíthető. A magyar piacon forgalomba hozott gyógyszerkészítménynek tehát vagy a magyar hatóságok által kiadott forgalomba hozatali engedélyre, vagy az Európai Gyógyszerügynökség központosított eljárásán keresztül kiadott forgalomba hozatali engedélyre van szüksége.

Az alternatív eljárás, nevezetesen a kölcsönös elismerés szigorú feltételek mellett zajlik, és feltétele, hogy a forgalomba hozatali engedély jogosultja egy adott gyógyszerre vonatkozóan valamely tagállamban kérvényezze ugyanezen forgalomba hozatali engedély más tagállamokban történő elismerését. A szóban forgó ügy tényállása nem felelt meg ezeknek a követelményeknek.

Az említett pontosítások következtében az EUB 2021. július 8-án kiadott sajtóközleményében leszögezte, hogy:

„... a gyógyszerirányelv nemhogy nem követeli meg, hogy egy olyan gyógyszer, amelyre valamely tagállam orvosi rendelvénnyel kapható gyógyszerként adott forgalomba hozatali engedélyt, egy másik tagállamban, amely nem engedélyezte a forgalomba hozatalát, szintén orvosi rendelvénnyel nem kötött gyógyszernek minősüljön, hanem éppen ellenkezőleg, kizárja ennek lehetőségét”.

Végül az EUB megállapította, hogy úgy tűnik, a magyar szabályozásból eredő alaki követelmények átültetik a magyar jogba a gyógyszerirányelvben előírt könnyítést, amely lehetővé teszi, hogy a gyógyszereket egy tagállamban akkor is forgalomba lehessen hozni

különleges orvosi szükségletek kielégítésére, ha ugyanezen tagállam vagy a Bizottság nem hagyta jóvá a forgalomba hozatali engedélyt. Mivel azonban Magyarország ezen alaki követelmények elfogadásával helyesen ültette át az említett eltérést, ezek az alaki követelmények nem minősíthetők mennyiségi importkorlátozásnak vagy az áruk szabad mozgásának elve tekintetében azonos hatású intézkedésnek.

e) Záró megjegyzések

A gyógyszerek forgalomba hozatali engedélyezését az Európai Unióban övező jogi keret még mindig meglehetősen homályos, és az EUB minden tisztázása elősegíti, hogy a kívánt és szükséges egyértelműség idővel megteremtődjön. A gyógyszerek forgalomba hozatali engedélyezése nagyon fontos szerepet játszik a piacon, mégpedig azért, hogy kiszűrje a veszélyesnek vagy hatástalannak minősülő gyógyszereket. Az ilyen engedélyezési eljárások a gyógyszeripar alapvető eljárási elemét képezik, és az arra vonatkozó döntések, hogy mikor és hol kell forgalomba hozatali engedélyt kérni, hosszú távú következményekkel járnak azokra az egyénekre nézve, akiknek szükségük van az adott gyógyszerekre.

B) Az EUB ítéletet hozott az *MHCS* és a *Lidl* közötti, az *ORANGE* (narancssárga) uniós védjegyet érintő, régóta húzódo vitában.

a) A tényállás

1998 februárjában az *SA Veuve Cliquot Ponsardin (VCP)*, a felperes *MHCS* (Franciaország) jogelődje, a 33. áruosztályba tartozó „Champagne borok” megjelöléssel uniós védjegy lajstromozását kérelmezte. A bejelentő a narancssárga szín (*ORANGE*) egy bizonyos árnyalatára kívánt oltalmat szerezni, amely a bejelentési formanyomtatványban ábrás védjegyként volt feltüntetve.

A védjegybejelentésben ezt a következőképpen adták meg: „tudományos meghatározás: trikromatikus koordináták/színjellemzők: x 0,520, y 0,428 – diffúz reflexió 42,3% – domináns hullámhossz 586,5 mm – gerjesztési tisztaság 0,860 – kolorimetriás tisztaság: 0,894”.

b) A védjegy jellege

Ezt az *ORANGE* védjegyet csak 2007 márciusában jegyezték be az Európai Unió Szellemi Tulajdoni Hivatalánál (European Union Intellectual Property Office, EUIPO), mert a hivatal nem látott az *ORANGE* védjegyben megkülönböztetőképességet. 2006-ban azonban a *VCP* elnyerte a kívánt védjegyet az EUIPO Második Fellebbezési Tanácsa előtt. Fontos tény, hogy az elbíráló azt állapította meg, hogy ez egy ábrás védjegy (az *ORANGE* védjegyet is így lajstromozták), a tanács azonban úgy találta, hogy ez egy színvédjegy.

Színvédjegy vagy ábrás védjegy – van-e egyáltalán különbség? Dióhéjban: igen! Mert a színvédjegyeknek nincs alaki korlátjuk, míg az ábrás védjegyeknek egyértelműen megha-

tározott kontúrjuk van. Ez a kontúr befolyásolja a fogyasztó észlelését, és befolyásolja a védjegy megkülönböztetőképességét is.

c) A Lidl törlési keresete

2015 novemberében a beavatkozó *Lidl Stiftung & Co. KG* (Németország) (Lidl) az ORANGE védjegy törlése iránti kérelmet nyújtott be azzal érvelve, hogy a bejelentett árnyalat tudományos meghatározáson alapuló megjelölése nem elegendő, és a védjegy nem rendelkezik megkülönböztetőképességgel.

Az EUIPO Törlési Osztálya elutasította a törlési kérelmet, de az Első Fellebbezési Tanács 2020 februárjában hatályon kívül helyezte ezt a határozatot, és az ügyet visszautalta a törlési osztály elé. A tanács felülvizsgálta a vitatott védjegy jellegét, vagyis azt, hogy színvédjegyről vagy ábrás védjegyről van-e szó. A vitatott védjegyet ábrás védjegyként lajstromozták – és a védjegy típusának megválasztása a bejelentő feladata volt. A tanács úgy ítélte meg, hogy az adott osztályozás megválasztása a jelen esetben nem tekinthető nyilvánvaló hibának. A Második Fellebbezési Tanácsnak nem volt hatásköre arra, hogy a védjegyet hivatalból átminősítse, nevezetesen színvédjeggyé. Emiatt az Első Fellebbezési Tanács is visszautalta az ügyet a törlési osztálynak, mert a felek számára lehetővé kellett tenni, hogy a vitatott védjegy ábrás védjegyként való besorolását követően újra megvizsgálhassák jogaikat.

Az MHCS e határozat ellen fellebbezett az EUB-nél.

d) A védjegy jellegének felülvizsgálata

Az MHCS lényegében azzal érvelt, hogy az Első Fellebbezési Tanács tévesen vizsgálta felül a vitatott védjegy jellegét, mert ezt a kérdést a felek nem vetették fel.

Az EUB helyt adott ennek az állításnak, és megállapította, hogy az Első Fellebbezési Tanács túllépte hatáskörét. Ennek oka, hogy a Második Fellebbezési Tanács 2006. április 26-i határozata lezárta a lajstromozási eljárást, és a vitatott védjegyet színvédjegyként határozta meg – magyarázta az EUB. Igaz ugyan, hogy az ítélkezési gyakorlat szerint az EUIPO – a felek által előterjesztett tényeken és bizonyítékokon kívül – további, közismert, azaz bárki által megismerhető, a törlési eljárás során megállapított tényekre is alapozhatja határozatát. A jelen ügyben azonban nem ez volt a helyzet – állapította meg az EUB.

Az EUIPO tévesen nem javította ki a vitatott védjegy „ábrás védjegyként” történő lajstromozását „egyéb védjegyre” vagy „színvédjegyre” – tette hozzá a bíróság. Az EUB e megállapítása annál is inkább érdekes, mert a felperes soha nem kérte a vitatott védjegy átminősítését az EUIPO adatbázisában. Az EUB szerint az EUIPO-nak ezért hivatalból át kellett volna minősítenie az ORANGE védjegyet.

e) Az EU Alapszerződésének megsértése

Az EUB helyt adott az MHCS azon keresetének is, amely szerint a védjegy jellegének felülvizsgálata sértette az Európai Unió Alapszerződésében foglalt jogait. Ennek oka az volt, hogy az Első Fellebbezési Tanács nem kérdezte meg a feleket, különösen a felperest a megtámadott ORANGE védjegy jellegéről, amelyet hivatalból vetett fel. Ezzel azonban megsértette a felperesnek a 2017/1001 sz. rendelet 94(1) cikkének második mondata által biztosított védelemhez való jogát – állapította meg az EUB.

A védelemhez való jog semmiképpen sem őrizhető meg azáltal, hogy az ügyet visszautalják a törlési osztály elé – magyarázta a bíróság. Ugyanis az Első Fellebbezési Tanács által a törlési osztály számára – amelyhez az ügyet a 2017/1001 rendelet 71(2) cikke alapján visszautalták – kötelező érvényű. A jelen ügyben a megtámadott határozat indokolása alapján ez az értelmezés szükségszerűen a vitatott védjegy ábrás védjegyként való minősítéséhez vezetne.

Ez azonban nem történt meg. Az EUB végül helyt adott az MHCS keresetének, és hatályon kívül helyezte az Első Fellebbezési Tanács 2020. februári határozatát. Így az MHCS ORANGE védjegye most már színvédjegynek minősül.

Az Európai Unió Szellemi Tulajdoni Hivatala

2021. szeptemberben az EUIPO fellebbezési tanácsa a *Mast-Jägermeister* (Jägermeister) német italgártó és a *Les Bordes Golf International SAS* (Les Bordes) francia cég között a Hubertus szarvas stilizált ábrázolásának tulajdonjogával kapcsolatos vitában döntött.

a) Az ügy háttere

A legenda szerint Hubertus szenvedélyes, de gátlástalan vadász volt, aki 683-ban nagy-pénteken vadászat közben lelki megtérésen esett át, amikor aznap kutyájával és puskájával belépett egy sötét erdőbe, ahol egy fenséges fehér szarvassal találkozott, amelynek agancsai között egy fényben úszó feszület lebegett. Ezt isteni jelnek tekintette, ezért megtagadta életmódját, és ma a vadászok védőszentjeként tartják számon. A mese sokakat megihletett, köztük a Jägermeister italgártót, aki védjegyként bejegyeztetett egy stilizált szarvast.

b) A felszólalási ügy

2021. szeptember 1-jén a fellebbezési tanács elbírálta a *Jägermeister* és a *Les Bordes* közötti felszólalást egy stilizált szarvasszimbólum (1. ábra) Les Bordes általi lajstromoztatása miatt.

A Jägermeister felszólalásában két korábbi, ugyanabban az áruosztályban tett védjegy-lajstromozására hivatkozott: egy német védjegy lajstromozására (2. ábra) és egy korábbi uniós védjegy lajstromozására (3. ábra).

LES BORDES

1. ábra

2. ábra

3. ábra

A Jägermeister először is azzal érvelt, hogy a megjelölésen szereplő „Les Bordes” szavak nem rendelkeznek megkülönböztetőképeséggel, mivel csupán földrajzi megjelölésnek minősülnek. (Amennyiben egy megjelölés az érintett termékek vagy szolgáltatások eredetére vagy földrajzi elhelyezkedésére utal, a megjelölés leíró jellegűnek minősül, és nem rendelkezik megkülönböztetőképeséggel).

Az EUIPO Felszólalási Osztálya azonban úgy találta, hogy az érintett közönség nem ismeri fel a „Les Bordes” szavakat földrajzi eredetűként, mert Les Bordes egy kis franciaországi település neve, amelynek kevesebb mint 1900 lakosa van. Ráadásul a Les Bordes társaság nem ezen a konkrét franciaországi településen található. Ezért, még ha az érintett közönség egy nagyon kis része a szavakat földrajzi eredetűként értelmezné is, ez a teljes közönség elhanyagolható hányada lenne. Ennek alapján a felszólalási osztály úgy ítélte meg, hogy a „Les Bordes” szóelemek átlagos megkülönböztetőképeséget tartalmaznak.

A Jägermeister másodszor előadta, hogy fennáll az összetévesztés valószínűsége korábbi védjegyei és az újabb megjelölés között. Az összetéveszthetőség akkor áll fenn, ha az érintett közönség azt gondolhatja, hogy az adott termékek vagy szolgáltatások ugyanattól a vállalkozástól származnak.

Az összetéveszthetőség fennállása többek között az áruk vagy szolgáltatások közötti hasonlóság mértékétől, a védjegy megkülönböztetőképeségétől, valamint a védjegy és az újabb megjelölés megkülönböztető és uralkodó elemeitől függ.

A Jägermeister korábbi védjegyeinek „kivételes státuszára” hivatkozott, azzal érvelve, hogy azok ezért magasabb szintű megkülönböztetőképeséggel rendelkeznek. Az italyártó azonban nem tudta meggyőzni a felszólalási osztályt a megkülönböztetőképeség e magasabb szintjéről. Ennek eredményeként a felszólalási osztály megállapította, hogy bár mindkettő egy szarvasfej ábrázolását tartalmazza, a megjelölések között csekély vizuális és átlagos fogalmi hasonlóság van: „Az ütköző megjelölések csak annyiban hasonlítanak egymásra, amennyiben képi elemeik ugyanazon fajhoz tartozó állatot ábrázolnak”.

Mivel a különbséget a felszólalási osztály elegendőnek ítélte ahhoz, hogy a fogyasztók a piacon biztonságosan meg tudják különböztetni a megjelöléseket, és kizárják az összetévesztés veszélyét, a Jägermeister felszólalását elutasította.

c) A fellebbezési tanács határozata

A Jägermeister a felszólalási osztály határozata ellen benyújtott fellebbezésében lényegében ugyanazokat az érveket hozta fel. A fellebbezési tanács azonban, bár nagyrészt egyetértett a felszólalási osztállyal, a két megjelölés értékelése során más irányt vett.

A tanács szerint a felszólalási osztály nem ismerte el, hogy a védjegyben vagy az újabb megjelölésben nincsenek uralkodó elemek. Úgy vélte, hogy a Jägermeister védjegyében a kör és az agancsok közötti kereszt másodlagos jelentőségű elemnek minősül, minthogy olyan részletek, amelyek nem játszanak döntő szerepet a fogyasztók emlékezetében.

Vizuálisan és fogalmilag az ütköző megjelölések ugyanazt az állatot és annak ugyanazt a részét ábrázolják fekete-fehérben: egy szarvasfej agancsokkal és a nyak előre néző részével. Mindkét megjelölésben az elemek – nevezetesen a fej, a fülek, az orr, az agancs és a nyak – arányai szinte azonosak. A kiegészítő képi elemek (a kör és az agancsok közötti kereszt) és a „Les Bordes” szöveg nem elegendő ahhoz, hogy a két jel közötti hasonlóságot kiküszöböljék. Ezért a fellebbezési tanács szerint a két megjelölés vizuálisan és fogalmilag hasonló.

A kialakult ítélkezési gyakorlatból következik, hogy az átlagfogyasztónak csak tökéletlen képe van egy védjegyről, és ezért nem emlékszik a szóban forgó megjelölés minden ábrás részletére. A tanács álláspontja szerint ezért az áruk hasonlósága és a megjelölések vizuális és fogalmi hasonlósága, valamint a védjegy eredendő megkülönböztetőképessége elegendő az összetéveszthetőség megállapításához. Következésképpen hatályon kívül helyezte a felszólalási osztály határozatát, és helyt adott a LES BORDES védjegy törlése iránti kérelemnek.

Az ítélet azonban még nem jogerős, mivel az EU Törvényszékéhez (General Court of the EU, GC) benyújtott fellebbezés még lehetséges. Tekintettel azonban arra, hogy a Les Bordes sem a felszólalási, sem a fellebbezési ügyben nem terjesztett elő érveket, nem valószínű, hogy megfellebbezi a tanács döntését.

Európai Unió Törvényszéke

Az alábbiakban **A)** és **B)** jelöléssel az EU Törvényszékének nem hagyományos védjegyekkel kapcsolatban nagy érdeklődésre számot tartó, nemrégiben hozott két ítéletét ismertetjük.

A) Egy rúzs formája önmagában is utalhat a termék üzleti eredetére? Az EUT 2021. július 14-i döntése (T-488/20. sz. ügy) szerint a válasz igen.

a) Az ügy háttere

2018-ban az LVMH csoporthoz tartozó *Guerlain* kérelmet nyújtott be az EUIPO-nál a 3. áruosztályba tartozó „ajakrúzs” áruk háromdimenziós megjelöléséül való lajstromozása iránt (1. ábra).

1. ábra

Az EUIPO és annak fellebbezési tanácsa (FT) egyaránt elutasította a rúzs alakjának lajstromozását azzal az indokolással, hogy a szóban forgó háromdimenziós forma nem tér el jelentősen a piacon szokásos formáktól, és ezért nem rendelkezik megkülönböztetőképeséggel a 2017/1001 sz. védjegyrendelet 7(3) cikke értelmében. A tanács szerint az összes rúd hengeres alakú, és a fogyasztók ovális alakú csomagolásokhoz szoktak. Erre tekintettel az alábbi képeket közölte (2. ábra).

2. ábra

A Guerlain 2020 szeptemberében a GC-nél fellebbezést nyújtott be az EUIPO elutasító határozatával szemben, amely megtagadta a szépségápolási termék alakjának oltalmát. A fellebbezés indokolása szerint a rúzs „hajótest” megjelenése valójában megkülönböztető értéket képvisel a többihez képest, és ez megérdemli a védjegyként való lajstromozást.

b) A GC határozata

A GC megjegyzi, hogy a „megkülönböztetőképesség” fogalma [amelyet a védjegyrendelet 7(1)(b) cikke szerint az áruk kereskedelmi eredetének jelzőjeként kell értelmezni] eltér az „újdonosság” és az „eredetiség” fogalmától. Az a tény, hogy a felperes által igényelt alakot a sajtó és az iparági szakértők „forradalminak” nevezték, nem fontos a termék megkülönböztetőképességének megítélése szempontjából. Az ítélkezési gyakorlat által figyelembe vett döntő ismérv az, hogy a termék alakja jelentősen eltér az ágazatban (jelen esetben, kozmetikumok) megszokott szokásoktól és normáktól, így megfelel a megkülönböztetőképesség funkciójának.

A csomagolás esztétikai megjelenésével vagy elért szépségével kapcsolatban a Guerlain által támogatott érvelésről a GC leszögezi, hogy az esztétikai megjelenésnek hatása lehet a termék megkülönböztethetőségére más vállalatokéhoz képest, ha az esztétikai megjelenés alatt a tárgyilagos és szokatlan vizuális hatást kell érteni, amelyet a különleges forma az érintett közönség szemében kivált. Az a tény, hogy az áruk jól megtervezettek, nem feltétlenül jelenti azt, hogy egy háromdimenziós alakból álló védjegy ilyen megkülönböztetőképességgel vagy funkcióval rendelkezik.

Végül felülvizsgálta az EUIPO határozatának az ágazat „normáit és szokásait” érintő részét, és úgy vélte, hogy azok nem korlátozhatók az egyetlen, statisztikailag legelterjedtebb formára, azaz a rúzsok esetében a hengeres formára, hanem minden olyan formára ki kell terjedniük, amelyet a fogyasztó a piacon látni szokott. Ezt a kritériumot figyelembe véve arra a következtetésre jutott, hogy a Guerlain „G Rouge” formája szokatlan egy ajakrúzs esetében, és különbözik a piacon levő minden más formától, emlékeztetve egy hajótest vagy egy babakocsi formájára, így az érintett közönséget egy könnyen megjegyezhető és jelentősen eltérő alak fogja meglepni, ami arra készíti őket, hogy ezt az alakot a Guerlain termékével hozzák kapcsolatba.

B) 2021. július 7-i ítéletében (T-668/19. sz. ügy) a GC első ízben határozott egy hangfelvétel megkülönböztetőképességéről, és megállapította, hogy egy konzervdoboz kinyitásának zaja nem lajstromozható hangvédjegyként különböző italokra.

a) Az ügy háttere

Az *Ardagh Metal Beverage Holdings* (Ardagh) 2018. július 6-án kérelmet nyújtott be az EUIPO-hoz egy olyan hangjelzésre vonatkozó védjegy lajstromozása iránt, amely egy italdoboz kinyitásakor keletkezik, majd körülbelül egy másodpercig tartó csendet követően

körülbelül kilenc másodpercig pezsgő hang hallatszik. Az Ardagh vállalat, amely könnyűfém tartályokat és csomagolásokat gyárt, a védjegy lajstromozását különböző italokra, valamint fémből készült szállító- és tárolóedényekre kérte.

Az EUIPO 2019 januárjában elutasította a védjegybejelentést azzal az indokolással, hogy a bejelentett védjegy nem rendelkezik megkülönböztetőképeséssel – nem lehetett azt jelzőként az áruk kereskedelmi eredetének jelzőjeként felfogni – a megkülönböztetőképeség követelményének megfelelően a 2017/1001 sz. rendelet 7(1)(b) cikke szerint.

Ezt a határozatot az EUIPO Második Fellebbezési Tanácsa helybenhagyta, és megállapította, hogy az általános közönség nem feltétlenül szokott egy hangot italtároló edények kereskedelmi eredetére utaló jelzésnek tekinteni, továbbá hogy a bejelentett védjegy olyan hangokból áll, amelyek a szóban forgó áruk használatának velejárói, így azok funkcionális elemként, és nem az üzleti eredet jelzéseként lennének felfoghatók.

b) A GC döntése

Döntésében a GC kritériumokat határoz meg a hangjelzések megkülönböztetőképeségének értékeléséhez. Először is emlékeztet arra, hogy a hangvédjegyek megkülönböztetőképeségének megítélésére vonatkozó kritériumok nem térnek el a védjegyek más kategóriáira alkalmazandóktól. Ezért egy hangjelzésnek bizonyos fokú megkülönböztetőképeségre van szüksége ahhoz, hogy a fogyasztó védjegyként érzékelje, és ne pusztán funkcionális vagy utaló jellegű elemként, amelynek nincsenek sajátos jellemzői.

Az EUIPO által analógia útján alkalmazott ítélkezési gyakorlattal kapcsolatban, amely szerint egy védjegy megkülönböztetőképeségének jelentősen el kell térnie az ágazati szokásoktól, a GC emlékeztet arra, hogy ilyen ítélkezési gyakorlat a háromdimenziós védjegyekkel kapcsolatban alakult ki (árúk vagy csomagolások formái) olyan esetekben, amikor léteznek ágazati szabványok vagy szokások az ilyen formákra vonatkozóan. Az a fogyasztó, aki hozzászólt, hogy az ágazat egy normájának vagy szokásainak megfelelő alakzatokat lát, nem fogja a bejelentett védjegyet az áruk kereskedelmi eredetének jelzéseként felfogni, ha az e védjegyet alkotó forma azonos a szokásos formával vagy ahhoz hasonló.

A GC szerint ez az ítélkezési gyakorlat semmiképpen sem értelmezhető úgy, hogy új követelményeket állapítana meg a védjegy megkülönböztetőképeségének megítéléséhez. Ezért megállapítja, hogy a védjegy megkülönböztetőképeségének érzékelése egy átlagfogyasztó által nem feltétlenül lesz azonos egy olyan háromdimenziós védjegy esetében, amely a termék megjelenéséből vagy csomagolásából áll, és egy olyan más típusú (szó-, kép- vagy hang-) védjegy esetében, amely a termék alakjától vagy külső megjelenésétől független megjelenésből áll.

Másrészt a GC a bejelentett védjegyek az érintett közönség általi megítélését annak érdekében elemzi, hogy megállapítsa, vajon megalapozott-e az EUIPO által felhozott érvelés, amely szerint az érintett közönség a védjegyet olyan funkcionális elemként fogja fel, amely igazolja a védjegy megkülönböztetőképeségének hiányát.

Ebben az értelemben arra a következtetésre jut, hogy egy konzervdoboz vagy palack felnyitása annak a műszaki megoldásnak a velejárója, amely az italok fogyasztásához szükséges kezeléshez kapcsolódik, és az ezzel járó hang nem érzékelhető az italok kereskedelmi eredetére utaló jelzésként. Hasonlóképpen, a hangelemek enyhe hangárnyalatait a klasszikus hangokhoz képest, amelyeket az italok felbontásukkor adnak ki, az érintett közönség nem érzékeli másként, mint a funkcionalitás jeleként, vagy az italok által a tartály kinyitása-kor általában kibocsátott hangok változataként.

Végül a fellebbezési tanács vitatta az EUIPO azon állítását, hogy szokatlan az italok és csomagolóanyagok kereskedelmi eredetének kizárólag hangokkal történő megjelölése, mivel az áruk fogyasztásukig nem adnak hangot. E tekintetben rámutatott, hogy a legtöbb áru csak fogyasztáskor ad hangot, és ez nem jelenti azt, hogy a hangok használata valamely termék kereskedelmi eredetének megjelölésére egy bizonyos típusú piacon szokatlan. Az EUIPO ezen vitatható értékelése azonban nem a megtámadott határozat megsemmisítéséhez vezet, mivel nem befolyásolja jelentősen a döntés indokolását.

Kanada

Az elmúlt években drámaian megnőtt a Kanadai Szellemi Tulajdoni Hivatalnál (Canadian Intellectual Property Office, CIPO) a védjegybejelentések vizsgálatához szükséges idő, olyannyira, hogy a bejelentés benyújtását követően a CIPO-nál jellemzően több mint 2 évre van szükség egy bejelentés vizsgálatához. A CIPO a folyamatosan romló hátralék kezelése érdekében 2021. május 3-án bejelentett néhány olyan változást, amely reményei szerint felgyorsítja az eljárást, és némi könnyebbséget nyújt a CIPO késedelmei miatt hátrányt szenvedő bejelentők számára.

Ennek megfelelően mostantól lehetőség van arra, hogy a bejelentő gyorsított vizsgálatot kérjen védjegybejelentésére. Az ilyen kérelmet a bejelentő eskü alatti vagy törvényes nyilatkozatával kell alátámasztani, amely igazolja, hogy az alábbi feltételek közül egy vagy több teljesül:

- Kanadában bírósági eljárás van folyamatban vagy várható a bejelentő védjegyével kapcsolatban a bejelentésben felsorolt áruk és/vagy szolgáltatások vonatkozásában;
- a kanadai határon folyamatban van vagy várható a védjegyével ellátott hamisított áruk elleni küzdelem a védjegybejelentésben szereplő árukkal és/vagy szolgáltatásokkal kapcsolatban;
- a bejelentőnek annak érdekében van szüksége a lajstromozásra, hogy szellemi tulajdon-jogait megvédje, nehogy az online piacon súlyos hátrányt szenvedjen; vagy
- a bejelentő egy külföldi szellemi tulajdoni hivatal kérelme alapján igényli védjegye lajstromozását annak érdekében, hogy egy meghatározott határidőn belül megőrizze elsőbbségre vonatkozó igényét.

A gyorsított vizsgálat kérelmezéséhez nincs szükség arra, hogy a bejelentés bizonyos ideig függőben legyen. Lehetőség van például arra, hogy egy védjegyjogosult egy új bejelentéssel kapcsolatban nyújtson be ilyen kérelmet.

A CIPO azt is közölte, hogy azokat a bejelentéseket, amelyek az árukat és szolgáltatásokat a CIPO előzetesen jóváhagyott listájának felhasználásával jelölik meg, gyorsabban vizsgálják, mint azokat, amelyek nem élnek ezzel a lehetőséggel.

Továbbá a CIPO azt is bejelentette, hogy csökkenteni kívánja az elbírálók által a végleges elutasítás előtt kiadott vizsgálói jelentések számát. E cél elérése érdekében ha egy vizsgáló válaszolt a bejelentő által felvetett kérdésre, és a bejelentő ezt követően ugyanarra a kérdésre vonatkozóan további bizonyítékokat nyújt be, amelyek nem meggyőzőek a vizsgáló számára, a CIPO a bejelentés elutasításáról szóló végleges határozatban foglalkozik a kérdéssel ahelyett, hogy újabb vizsgálói jelentést adna ki.

A gyakorlat e változására tekintettel a CIPO arra ösztönzi a bejelentőket, hogy a vizsgálói jelentésre adott válaszként az első alkalommal az összes érvüket terjesszék elő, vagyis a választ ne részletekben adják.

Német Szövetségi Köztársaság

A) A T-419/16. sz. ügyben (*Carrera Brands Ltd v EUIPO*) a GC 2017. november 16-án használat hiánya miatt hatályon kívül helyezte szerződéses megnevtámadási megállapodások érvényességét uniós törlési eljárásokban. Figyelemre méltó, hogy a GC még azt is kimondta, miszerint a nemzeti bíróságoknak nincs hatáskörük arra, hogy a nemzeti jog alapján kényszerítsék a felet az uniós törlési kérelmek visszavonására. A GC véleménye szerint az EUIPO-t és az uniós bíróságokat nem köti az, ahogyan a nemzeti bíróságok értelmezik a megnevtámadási megállapodások tartalmát.

A 2018. június 14-én benyújtott fellebbezésről az EUB nem nyilatkozott, így csak idő kérdése volt, hogy a nemzeti bíróságok mikor térnek vissza erre a kérdésre.

A *Leinfelder*-ügyben (ZR 27/19) a Német Szövetségi Legfelsőbb Bírósága (Bundesgerichtshof, BGH) 2020. november 19-én két kérdést terjesztett az EUB elé a megnevtámadási megállapodások fontosságával kapcsolatban.

a) A BGH kérdései

1. Az a tény, hogy a használat hiánya miatti uniós törlési eljárás nem függ semmilyen konkrét jogos érdektől, és azt bármely természetes vagy jogi személy kezdeményezheti, érvényteleníti-e azt a szerződéses megállapodást, amelyben az egyik fél vállalja, hogy nem támadja meg az uniós védjegy jogosultjának védjegyét használat hiánya miatt?
2. Figyelmen kívül kell-e hagyni az EUIPO és az uniós bíróságok előtti törlési eljárásokban egy tagállami bíróság jogerős ítéletét, amely kimondja, hogy az alperesnek vissza kell vonnia az uniós védjegy használat hiányára hivatkozó törlési keresetét?

b) A vizsgált ügy

Az eljárásban részt vevő felek korábban korlátozott felelősségű társaságot (ékszerkereskedelem és -gyártás) alapítottak, és később különböző védjegyáruházásokról állapodtak meg, többek között az eladó kötelezettségvállalásáról, amely szerint nem támadja meg a LEINFELDER védjegyet, és harmadik személyeket ebben nem segít. 2016-ban az egyik alperes felmondta a társasági szerződést, és ügyvédje útján uniós törlési kereseteket nyújtott be a LEINFELDER uniós védjegyekkel szemben.

A felperes ezután kérte, hogy a bíróság utasítsa az ügyvédet, miszerint vonja vissza a megszünés megállapítására irányuló kérelmeit az EUIPO-nál. A keresetet a Münchener Kerületi Bíróság és a Münchener Fellebbviteli Bíróság is elutasította.

c) A BGH döntése

A BGH úgy ítélte meg, hogy a döntés attól függ, vajon fennáll-e a felperes kérelmének jogos érdeke a nemzeti eljárásban. Ez nem lenne így, ha a kérelemnek helyt adó jogerős (nemzeti) ítélet nem biztosítana a felperesnek semmilyen (jogvédelemre érdemes) előnyt az uniós törlési eljárásban, ami az EU védjegyrendelete 63 I. a) cikkének értelmezésétől függne.

d) Összeférhetlenség az uniós védjegyjoggal?

A BGH általában úgy véli, hogy a megnehtámadási megállapodásokat addig kell engedélyezni és hatályban tartani, amíg azok egyes esetekben nem sértik a trösztellenes jogot. Mivel a törlési igények érvényesítése diszpozitív, a védjegyhasználat mellőzésének érvényesítésére vonatkozó szerződéses megállapodásnak elvileg lehetségesnek kell lennie. Ha a szerződő fél megegyezik abban, hogy nem él ezzel a joggal, egy ilyen megállapodás nem sérti a német polgári törvénykönyv 134. és 138. cikkét (joggal való visszaélés). Az egyedi esettől függne tehát, hogy a megtámadást tiltó kikötést tartalmazó megállapodás a piaci verseny érzékelhető korlátozását kívánja-e, illetve eredményezi-e (lásd még a BGH 2015. december 15-i ítéletét a *Pelican/Pelikan*-ügyben).

A Carrera-üggyel ellentétben a Leinfelder-ügyben a megtámadást tiltó kifogás nem szerepelt a törlési eljárásban, mivel a szerződéses igények teljesítését (a törlési kérelmek visszavonására irányulóan) érvényesítették. A „fél rendelkezésének általános elve” lehetővé tenné a törlési kereset bármikor történő visszavonását, amelyet a törlési keresetnek helyt adó nemzeti ítélet is megállapíthatna. Ezért egy nemzeti ítélet nem avatkozna be az uniós védjegyjog önrendelkező rendszerébe.

e) Tanulságok és perspektívák

Érdekes lesz látni, hogy az EUB követi-e a BGH finom érvelését, vagy pedig a GC-vel ért egyet.

A „szerződéses megnehtámadási megállapodás” jogi eszköz, amely a GC *Carrera*-ítéletét követően tompának tűnt ugyan, de újra élesebbé válhat egy olyan EUB-ítélet által, amely

mege erősíti a BGH álláspontját. Ez lehetővé tenné – a nemzeti jog révén és a nemzeti bíróságok előtt –, hogy az uniós védjegyjogosult – a megneemtámadási szerződés alapján – arra kényszerítse ellenfelét, hogy az EUIPO-nál a használat hiányára alapozott törlési keresetét a GC e kérdésben alkotott véleménye ellenére visszavonja.

B) Egy 2021. május 7-én hozott döntésében a Düsseldorf-i Tartományi Felsőbbíróság 2. Polgári Tanácsa módosított megvalósítás esetén a sürgősség kérdésével foglalkozott.

a) Tények

A jogsértés megszüntetésére eljáró felperes 2019. április 3-án kelt keresetlevelében az 1. felszólalóval szemben két tulajdonjog (szabadalom) alapján járt el. A Düsseldorf-i Tartományi Bíróság 2020. augusztus 13-i döntésével az egyik szabadalom bitorlása miatt elítélte az 1. felszólalót, a másik szabadalom bitorlása miatt benyújtott keresetet pedig elutasította. A felsőbbíróság megerősítette a kereset elutasítását a második szabadalom tekintetében.

2020 októberében az 1. és a 2. felszólaló új terméket vitt piacra. A felperes jogi képviselői ezt követően 2020. október 7-én próbavásárlást végeztek, és a mintát továbbították a felperesnek, akinek a főmérnöke 2020. október 26-án eskü alatt tett nyilatkozatot a teszt eredményeiről. Ezt követően a felperes ugyanazon a napon egy harmadik szabadalom alapján ideiglenes intézkedési kérelmet nyújtott be a tartományi bíróságnál, amely követte az indítványt, és a felszólalók 2021. január 12-i tiltakozása után is helybenhagyta az ideiglenes intézkedést.

A felszólalók e határozat ellen fellebbezést nyújtottak be. Véleményük szerint az ideiglenes intézkedés nem volt sürgős, mert a felperes a harmadik szabadalom miatt 2019-ben a korábbi termékekkel szemben is felléphetett volna. Ezzel szemben a felperes azt állította, hogy csak a felszólalással szerzett tudomást arról, hogy a jogelőd termékek is sértik a végzés alapjául szolgáló szabadalmat, és hogy nem volt oka előzetesen vizsgálandni, különösen mivel arra hagyatkozhatott, hogy a felszólalók legfeljebb a jogelőd termékek szabadalommentes módosítását fogják piacra dobni.

b) Döntés

A felsőbbíróság sürgősség hiányában hatályon kívül helyezte az ideiglenes intézkedést.

A kiindulópont a szenátus állandó ítélkezési gyakorlata volt, amely szerint a sürgősség fennállásának kérdésében a döntő tényező,

„hogy a szabadalmas a szabadalombitorlással kapcsolatos igényeinek érvényesítése során olyan hanyagul és tétován viselkedett-e, hogy tárgyilagos szempontból az a következtetés vonható le, hogy nem érdekelt jogainak gyors érvényesítésében, így az előzetes jogvédelem igénybevételeének engedélyezése sem indokolt.”

A szabadalmasnak nem volt általános piacfigyelési kötelezettsége, de konkrét jelzések esetén kötelessége volt a vizsgálat. A sürgősségi határidőt csak akkor tartotta volna be, ha az ideiglenes intézkedés iránti kérelmet egy hónapon belül nyújtotta volna be, miután a bíróság megelégedésére minden ismerettel és eszközzel rendelkezett az állítások bizonyítására, hogy jogait megbízhatóan és ígéretesen érvényesíthesse.

Ezt követően a felsőbíróság megállapította, hogy a sürgősség általában hiányzik a következő helyzetekben, ha a jogsértés kezdettől fogva felismerhető volt:

- A szabadalmas először bizonyos vagyoni jogok tekintetében, majd később ugyanarra a megvalósításra vonatkozó további vagyoni jogok tekintetében kéri előzetes jogsértés megszüntetését.
- Az első szabadalomra vonatkozó első jogsértés megszüntetésére irányuló eljárásra válaszul a bitorló módosítja a megvalósítást, de a második jogsértés megszüntetésére irányuló eljárás második szabadalmára vonatkozóan a megvalósítás változatlan maradt.
- A szabadalmas először érdemi eljárást folytat le, majd a jogelődtermékkel lényegében megegyező („kerngleich”) módosítással szemben kér ideiglenes intézkedést.

A felsőbíróság véleménye szerint a tétova jogérvényesítés vádja tehát abból is fakadhat, hogy a szabadalmas nem a megtámadott megvalósításhoz képest módosított, de azzal lényegében azonos („kerngleich”) megvalósítás ellen lép fel. A „lényegében azonos” jogsértés elvei tehát nemcsak a jogsértés megszüntetésének terjedelme szempontjából voltak meghatározók, hanem a sürgősség kérdésében is. A bíróság ezt azzal indokolta, hogy a szabadalom jogosultja a korábbi megvalósításokkal szemben a további tulajdonjog alapján már képes volt döntést szerezni. Emellett a bejelentő nem volt védtelen, mivel a további oltalmi jog alapján még mindig indíthatott érdemi keresetet, amennyiben a német szabadalmi törvény 145. cikke ezt nem akadályozta.

Ha a szabadalmas a szabadalombitorlásra vonatkozó további oltalmi jogok vizsgálatával és azok érvényesítésével azért várt, mert a szóban forgó megvalósítással szemben más oltalmi jogok alapján érvényesített igényeket, ez azt jelezte, hogy ezen oltalmi jogok érvényesítése nem volt sürgős a szabadalmas számára. Ellenkező esetben a szabadalmas megkerülhette volna a sürgősségi követelményt azáltal, hogy a különböző vagyoni jogokra vonatkozó ideiglenes intézkedések iránti kérelmeit időben eltolja.

A jelen esetben a felperes már 2019-ben jogi lépéseket tehetett volna a jogelődtermékek ellen a harmadik tulajdonjog alapján. Mivel a megtámadott megvalósítás lényegében megegyezik („kerngleich”) a jogelődtermékekre vonatkozóval, a 2020. október 26-i ideiglenes intézkedés iránti kérelem nem volt sürgős. A felperes különösen a harmadik oltalmi jog megsértése szempontjából vizsgálhatta volna és vizsgálnia is kellett volna a jogelődtermékeket, mivel azok konkurens termékek voltak; a felperes amúgy is vizsgálta a mintákat a másik két oltalmi jog megsértése szempontjából, és már itt nyilvánvalóvá vált, hogy a harmadik oltalmi jog számos jellemzője teljesült. Ezen túlmenően a felperes nem hagyatkozhatott arra

a tényre, hogy a felszólalók csupán egy szabadalommentes módosítást hoznak majd forgalomba.

A 2. felszólaló tekintetében a felsőbbíróság megállapította továbbá, hogy az nem volt fél az alapeljárásban. A sürgősség kérdését illetően azonban nem volt megengedhető olyan megközelítés, amely túlzott megkülönböztetést tett egy csoport egyes vállalatai között:

„Ha egy szabadalmas vonakodik attól, hogy jogi lépéseket tegyen egy megtámadott megvalósítással szemben, ez alapvetően befolyásolja a sürgősséget a csoport valamennyi olyan társasága elleni fellépés tekintetében, amelyek részt vesznek a jogsértő cselekményekben e megtámadott megvalósítás tekintetében. A szabadalmas következetlenül viselkedik, ha nem támadja meg az egyik társaság jogsértő cselekményeit, de ezt követően előzetes jogvédelmet kér egy másik, ugyanabból a csoportból származó társasággal szemben. Másként járhat el, ha a második társaság közreműködésével a jogsértő cselekmények jellege vagy intenzitása megváltozik, így a szabadalmasnak először van oka arra, hogy a megtámadott megvalósítással szemben jogi lépéseket tegyen, vagy pedig a csoport egy adott társasága elleni fellépés kezdetben nem lehetséges, például azért, mert az indítvány időben történő kézbesítése kétségesnek tűnik.”

c) *Értékelés*

Jogi szempontból nem látszik ellenvetésre érdemesnek az a feltevés, hogy az a szabadalmi jogosult, aki nem tesz jogi lépéseket – akár előzetes döntéshozatali eljárásban, akár érdemi perben – egy bizonyos tulajdonjog alapján megtámadott eszközzel szemben, azt a benyomást kelti, hogy számára a tulajdonjog érvényesítése jelenleg nem sürgős. Ha a bitorló később egy lényegében azonos („kerngleich”) megvalósítást hoz forgalomba, a „lényegi azonosság” fogalma a sürgősségi határidő „újraindítása” ellen szól, mert a szabadalmi jogosult már a korábbi termékkel szemben is megszerezhetett volna egy olyan döntést, amely a lényegében azonos („kerngleich”) megvalósításra is kiterjedt volna.

Felmerül a kérdés, hogy a szabadalom jogosultja, aki nem érvényesít minden tulajdonjogot a jogelődtermékkel szemben, mennyiben folytathat még érdemi keresetet a lényegében azonos („kerngleich”) megvalósítással szemben. A felsőbbíróság a következőkre szorítkozik: „... feltéve, hogy a német szabadalmi törvény 145. cikke nem szól ez ellen”. A 145. cikk úgy rendelkezik, hogy az, aki e cikk alapján keresetet indított, a német szabadalmi törvény 139. cikke alapján ugyanezen vagy hasonló cselekmény miatt egy másik szabadalom alapján csak akkor indíthat további keresetet az alperes ellen, ha önhibáján kívül nem volt abban a helyzetben, hogy a korábbi perben ezt a szabadalmat is érvényesíthesse.

Gyakorlati szempontból ennek az ítélkezési gyakorlatnak az a következménye, hogy a szabadalmi jogosultnak mindig meg kellene vizsgálnia az összes érintett tulajdonjogot a bitorlás tekintetében egy megtámadott eszközzel kapcsolatban, ha konkrét jelek utalnak a bitorlásra, és ezután ideiglenes intézkedés iránti kérelmet vagy érdemi keresetet kellene benyújtania minden olyan vagyoni jog tekintetében, amelyet szerinte bitoroltak. Ez annak el-

lenére van így, hogy a vagyoni jog alapján hozott határozat rendszeresen meghozza számára a kívánt jogsértés megszüntetését, tájékoztatást, számonkérést, visszahívást, a forgalmazási csatornákból való eltávolítást és megsemmisítést, és a több szellemi tulajdon-jog alapján történő keresetindítás növeli mind a szükséges erőfeszítéseket, különösen a nagy szellemi tulajdoni portfóliók esetében, mind pedig a szabadalom jogosultjának költségkockázatát.

C) A Münchener Tartományi Bíróság az alább ismertetett híres „svájci bicska” védjegyvítában úgy döntött, hogy a Kínából származó termékeken nem lehet svájci zászlót használni. A „Svájc” földrajzi jelzés jó hírnevét tisztességtelenül kihasználták. Arra is kitérünk, hogy mi a legújabb uniós ítélkezési gyakorlat ebben a kérdésben.

a) Az ügy háttere

A Münchener Tartományi Bíróság 2021. 06. 15-én hozott „Schweizer Taschenmesser” (svájci zsebkész)-ítéletében helyt adott a híres svájci katonai kés gyártója által a Svájcra egyértelműen utaló egyes védjegyek alperes általi használata ellen benyújtott keresetnek.

Az ügy konkrétan olyan termékekre, nevezetesen zsebkésekre és többfunkciós szerszámokra vonatkozott, amelyek nagyon hasonlítanak a híres svájci bicskára. Egy kis adalék: a svájci *Victorinox* gyártó 2017-ben az 500. millióodik eredeti svájci zsebkész gyártásáról számolt be – a svájci bicska világsztár lett.

Az alperes termékei szorosan a híres svájci bicska dizájnára épültek, de Kínából származtak. Ráadásul nemcsak a piros színt vették át az eredeti svájci bicskától, hanem a termékeken olyan jelek is láthatók voltak, mint a „SWITZERLAND” felirat, vagy olyan írásjelek, amelyek a svájci zászló grafikai mintái voltak akár önmagukban, akár alkotóelemként. Ezeket a termékeket az alperes egy online platformon keresztül értékesítette.

b) Sikeres per: Svájc jó hírvének megsértése

Az eredeti svájci gyártó ez ellen a Münchener Tartományi Bíróságnál indított pert, amely igazat adott neki. A bíróság szerint az alperes által használt megjelölések olyan földrajzi eredetmegjelöléseknek minősülnek, amelyek jó hírnevét az alperes tisztességtelen módon, jogalap nélkül kihasználja.

A bíróság döntőnek tartotta, hogy a Kínából származó termékek formatervezése nagyon hasonlít a felperes által gyártott „svájci bicskákéra”. Ugyanakkor éppen ez a híres svájci katonai kés és a felperes termékei járulnak hozzá döntően a földrajzi eredetmegjelölések jó hírvéhez Svájc vonatkozásában – hangsúlyozta a bíróság.

Az alperes hiába érvelt azzal, hogy az általa értékesített termékek egyértelműen felismerhetők „ajándéktárgyként”, a fogyasztók ezért a címkézésből nem következtenének arra, hogy a termékeket Svájcban gyártották. A fogyasztók esetleges megtévesztését az is kizárta, hogy a termékek csomagolásán egyértelműen a „Made in China” felirat szerepelt.

A bíróság azonban elutasította ezt az érvelést. Itt nem volt fontos, hogy a fogyasztók azt gondolhatják-e, hogy a Kínából származó termékeket Svájcban gyártották. A bíróság úgy ítélte meg, hogy ha a földrajzi eredetmegjelölés jó hírnevét tisztességtelen módon használták ki, akkor a megfelelő jogsértés megszüntetésére irányuló követelések elfogadásához nem szükséges, hogy a célközönséget a termékek eredetével kapcsolatban megtéveszték. Ítélete nem jogerős.

Mindenesetre érdekes ítéletről van szó, amelyet itt részletesebben is tárgyalunk. Az utóbbi időben az ítélkezési gyakorlatban is születtek fontos határozatok és ítéletek a földrajzi eredetmegjelölésekkel kapcsolatban, amelyeket az alábbiakban röviden összefoglalunk a svájci katonai bicskával kapcsolatos müncheni ítéletre hivatkozva.

c) „Svájcisági” jogszabályok Svájcban

Mindenekelőtt magát Svájcot kell itt megemlíteni, mert 2017-ben Svájcban hatályba lépett a védjegyjogszabályok módosítása, röviden az ún. „svájcisági” jogszabály, amely a „svájci márka” nagyobb védelmét hivatott biztosítani a szabadúszók visszaéléseivel szemben. Azóta új, szigorú szabályok és követelmények jellemzik az áruk svájci származásának jelzésére vonatkozó jogot. Röviden: ahhoz, hogy egy tárgyat svájci terméként lehessen forgalmazni, a gyártási költségek legalább 50%-ának Svájcban kell felmerülniük, iparilag előállított termékek esetében pedig legalább 60%-ának.

Ezt az ügyet azonban nem a svájci, hanem az uniós jogon alapuló német jog szerint ítélték meg.

d) Más szabályok vonatkoznak az „ajándéktárgyakra”?

Az uniós jogban pedig már egyértelmű döntés született arra az érvelésre, hogy az „ajándéktárgy” nem téveszthető össze egy ismert márkacikkkel, és senki sem feltételezné, hogy az ajándéktárgyak híres helyeken készülnek, azaz hogy földrajzi eredetmegjelölést képviselnek.

Ezt az érvelést az EU legmagasabb bírósági szintjén már elutasították. A „Neuschwanstein”-ügyben az Európai Bíróság tömören kimondta, hogy a nizzai osztályozás nem ismeri az áruk vagy szolgáltatások „ajándéktárgyak” elnevezésű osztályát. Az ajándéktárgyakra is vonatkozik tehát az áruk és szolgáltatások megkülönböztetőképességének, összetéveszthetőségének, valamint megtévesztő voltának vizsgálata.

e) A termékcsomagolás és a termékek eredete

Az uniós jog azt is előírja, hogy a pótalkatrészek gyártói kötelesek a nem eredeti alkatrészeket jól láthatóan pótalkatrészként megjelölni, és ezt követően szabadon értékesíthetik azokat; ez az úgynevezett „javítási záradékokra” vonatkozó ítélkezési gyakorlat részét képezi. A javítási és cserealkatrészeken túl azonban ilyen szabályozás nem létezik – és nem is alkalmazható a „svájci bicska” esetére. Itt az a lényeges, hogy a fogyasztókat megtévesztik-e a termékek eredetével kapcsolatban.

Ez volt az Európai Bíróság számára a kérdés például a „sváb whisky”-ügyben. Egy bejegyzett földrajzi árujelző tiltott közvetett használata akkor áll fenn, ha a vitatott megjelölés azonos a szóban forgó megjelöléssel, vagy hangzásilag és/vagy vizuálisan hasonlít ahhoz – olvasható az ítélet indokolásában. A termékcsomagoláson szereplő további pontos megjelöléseket azonban, amelyekből egyértelműen kiderült, hogy a whisky honnan származik, kifejezetten nem kellett figyelembe venni.

A rendkívül jó hírnév és az EU-n belüli elismertség szintén kérdés volt nemrég az Európai Bíróság előtt egy földrajzi eredetmegjelöléssel kapcsolatban, az „Aceto Balsamico di Modena”-ügyben. Az eredeti balzsamecet rendkívül jó hírneve ellenére az EUB csak a teljes kifejezés magas oltalmi igényét erősítette meg, de mivel az „aceto” és a „balsamico” szavak egyébként köznapiak, és mindenképp nem állnak oltalom alatt, lehetne szó „német balzsamecetről” is.

f) Következtetés

A Münchener Tartományi Bíróság „svájci bicska”-ítélete sok tekintetben tükrözi az uniós ítélkezési gyakorlatot. Ezért továbbra is érdekes marad, hogy ez az ügy hogyan és miként folytatódik, mert – miként fentebb említettük – az ítélet még nem jogerős.

Oroszország

A) Az orosz Szellemtulajdon-védelmi Bíróság két esetben hozott határozatot a védjegyhez, illetve a műhöz fűződő kizárólagos jogok megsértése miatti kártérítésről. A felperesek mindkét esetben a szellemi tevékenység eredményének felhasználási joga értékének kétszerezését alkalmazták a kártérítés összegének kiszámításához. Az első esetben a bíróság a kártérítés összegének meghatározásakor figyelembe vett egy franchisemegállapodást, és azt

a jogsértés időtartamával hozta összefüggésbe. A második esetben a kártérítés kizárólag a jogi szakértői vizsgálat eredményén alapult.

Az első esetben több jogtulajdonos nyújtott be kártérítési pert az alábbi, 289 416 sz. védjegyhez fűződő kizárólagos jogok megsértése miatt.

A kártérítés összege 180 000 RUB volt, amit az orosz polgári törvénykönyv 1515. cikke (4) bekezdésének 2. pontja szerint számoltak ki. Ez az összeg a védjegyhasználati jog értékének kétszerese volt.

A második eset rajzfilmfigurák képeinek felhasználására vonatkozott. A kártérítés összegeként 300 000 RUB-t számítottak ki az 1301. cikk (3) bekezdésének megfelelően – szintén a művek felhasználási jogának kétszeres értékéent.

Mindkét követelés azon a tényen alapult, hogy a jogsértők olyan árukat értékesítettek, amelyeken a felperesek védjegyei szerepeltek.

A bíróságok részben helyt adtak a kereseteknek. A felperesek 56 000, illetve 20 076 RUB-t kaptak vissza azzal az indokolással, hogy a tisztességes felhasználásért hasonló körülmények között általában felszámított árat, valamint a kártérítés ezen ár alapján meghatározott összegét kellett volna igényelniük.

Az *első esetben* a védjegyhasználati jog értékének igazolásakor a felperes egy harmadik fél által aláírt franchiseszerződést, az alperes egy ellenszámítást nyújtott be, amely a védjegyhasználati jog kétszeres értékét vette alapul, és az egy napi jogsértésnek megfelelő kártérítés összegét számította ki, amelyet a jogi szakértő 37,70 RUB-ben állapított meg.

A felperes számítását elutasították, mert az összeg konkrét piaci szereplők megállapodásából adódott. A bíróság az ellenszámítást is elutasította, mivel az ilyen összegű kártérítés nem felelne meg az észszerűség és a méltányosság követelményeinek.

Ezt követően a kártérítés összegét a védjegy nem kizárólagos használatára vonatkozó jog piaci értékére vonatkozó jogi szakértői vizsgálat eredményei alapján állapították meg.

A *második esetben* a felperes a kért kártérítés összegét a művek használati jogára vonatkozó – közte és egy harmadik személy között létrejött – franchiseszerződés, valamint egy élelmiszeripari termékek gyártójával kötött alfranchiseszerződés bemutatásával indokolta.

A kártérítés kiszámítása az utóbbi egy évre vonatkozó minimális díjazás alapján történt. A bíróság megállapította, hogy az alperes 79 napra ajánlotta fel az áru értékesítését, és arányosan csökkentette a kártérítés összegét.

A franchiseszerződés megléte a bíróság szerint nem jelenti azt, hogy a kártérítést minden esetben a megállapodásban szereplő ár kétszeresében határozzák meg. A számítás alapját pontosan annak az árnak kell képeznie, amelyet hasonló körülmények között

a tisztességes használatért általában felszámítanak. Ezért a bíróság a felperes által követelt összegtől eltérő összegű kártérítést is megállapíthat.

B) Oroszországban a SUZUKI védjegyet a *Dunham Investments Inc.* (Dunham) és a *Technika GmbH* (Technika) egymást követően birtokolta.

A megjelölést 2006-ban lajstromozták a 7. és a 11. áruosztályban (háztartási készülékek). Ezt követően a vizuális azonosság ütközés tárgyává vált a *Suzuki Motor Corporation* (Suzuki), amely a védjegyet azonos áruosztályokban lajstromoztatta, mint a Dunham. Utóbbi időközben a Technika tulajdonába került bővítés keretében.

2017-től kezdődően az ügyben a következő lépések történtek:

- A Suzuki védjegytilrési keresetét a Rospatent elutasította.
- A Suzuki a Rospatent határozatát megtámadta a Szellemitulajdon-védelmi Bíróság előtt. Ennek alapján a bíróság a Dunham védjegyjogát törölte a 7. áruosztályában. A védjegyoltalmi jog fennmaradó részét fenntartották.
- E döntés ellen a Suzuki semmisségi keresetet nyújtott be. Ítéletében a bíróság megállapította, hogy a Rospatent szakemberei nem vettek figyelembe minden, az ügy szempontjából fontos körülményt, és a felszólalási ügyet újbóli elbírálás céljából visszautalta a Rospatentnek.
- Az ügy újbóli vizsgálata és a Dunham ellenkérelme alapján a Rospatent úgy döntött, hogy törli a Suzuki védjegyet. A még hatályban lévő védjegybejelentés tekintetében a Suzuki felszólalását újra megvizsgálták, és igényét elutasították.
- A Suzuki ismét megtámadta a Rospatent határozatát, és kérte annak hatályon kívül helyezését. A Szellemitulajdon-védelmi Bíróság azonban 2019-ben helybenhagyta a Rospatent határozatát.
- A Suzuki ismét semmisségi fellebbezést nyújtott be. Ennek eredményeként 2020 áprilisában az ügyet újbóli megfontolásra továbbították a Szellemitulajdon-védelmi Bíróságnak mint elsőfokú bíróságnak.

Az ügyet az 2020 szeptemberében újratárgyalta, és az eljárás során a jogvita elbírálásának indokait megváltoztatták. Így, ha eredetileg a Suzuki a Rospatent eljárását kifogásolva nyújtott be keresetet, a bíróság azért küldte az ügyet újratárgyalásra, mert a Rospatent nem értékelt a Dunham eljárásának feddhetetlenségét.

Ezzel kapcsolatban a bíróság megjegyezte, hogy a védjegyjogosult feddhetetlenségének megállapítása érdekében: „...mind a kizárólagos jog megszerzésével kapcsolatos körülmények, mind a jogosult későbbi, a védjegy megszerzésének célját megerősítő magatartása vizsgálat tárgyát képezi. Ezzel a jogtulajdonos esetleges tisztességtelenségét mindenekelőtt a védjegy lajstromozása iránti kérelem benyújtásának szakaszában kell megállapítani, mert ekkor merülhet fel a bejelentőnek az a szándéka, hogy a védjegyhez való kizárólagos jog felhasználásával tisztességtelenül versenyezzen más piaci szereplőkkel, ami megtilthatja más személyeknek, hogy azonos vagy hasonló megjelöléseket használjanak az áruk és szolgálta-

tások egyénivé tételére. A jogosult későbbi magatartása csak megerősítheti vagy cáfolhatja azt a tényt, hogy a védjegy jog megszerzésekor rosszhiszeműen járt el”.

A Szellemitulajdon-védelmi Bíróság a védjegyjogosult magatartását és az ügy anyagában rendelkezésre álló információkat megvizsgálva arra a következtetésre jutott, hogy a Dunham és a Technika eljárása jóhiszemű volt. Ezért a Rospatent határozatát helybenhagyta és az alperes védjegyjogosultságát megerősítette.

Spanyolország

A) 2021. július 19-én a Barcelonai Kereskedelmi Bíróság elutasította a Bayer által négy vállalat ellen a szorafenib-tozilát generikus gyógyszerkészítmények forgalmazásával kapcsolatban benyújtott ideiglenes intézkedés iránti kérelmet.

a) Tények

A Bayer a jogosultja a 2022. december 3-án lejáró 2 305 255 sz. (EP'255-ös) európai szabadalomnak, amely a szorafenib-tozilátsóját (12. igénypont) igényli.

Az alperesek forgalomba hozatali engedélyt és árjövahagyást szereztek a szorafenib-tozilátot hatóanyagként tartalmazó generikus gyógyszerekre azzal a céllal, hogy azokat a spanyol piacon a szorafenib-alapszabadalom és a kiegészítő oltalmi tanúsítvány 2021. július 21-i lejártát követően piacra dobják.

2021. május 31-én a Bayer együtt beperelte ezeket a vállalatokat, és *ex parte* ideiglenes intézkedést kért ellenük az EP'255-ös szabadalom küszöbön álló állítólagos megsértése miatt. A Barcelonai Kereskedelmi Bíróság 2021. június 3-án kelt végzésével első fokon megtagadta az ideiglenes intézkedés *ex parte* engedélyezését, és meghallgatásra idézte a feleket. Ugyanis az alperesek közül ketten korábban védőlevelet nyújtottak be, amelyet a bíróság elfogadott.

Az ügy tárgyalására 2021. július 7-én, 8-án és 9-én került sor.

A meghallgatás során az alperesek azzal érveltek, hogy az EP'255-ös szabadalom 12. igénypontja – egyéb érvénytelenségi okok mellett – egyértelműen érvénytelen a feltalálói tevékenység hiánya miatt, és ezért a Bayer ideiglenes intézkedésre vonatkozó kérelmét alaptalannak kell tekinteni.

b) A Barcelonai Kereskedelmi Bíróság döntése

A bíróság három barcelonai szabadalmi bíró által megvitattott, 2021. július 19-i döntésében elutasította a Bayer ideiglenes intézkedés iránti kérelmét, és helyt adott az alperesek azon állításának, hogy az EP'255-ös szabadalom 12. igénypontja szerinti találmány nyilvánvalóan nem alapul feltalálói tevékenységen.

A szóban forgó ügy konkrétumainak értékelése előtt a döntés rávilágított néhány kulcsfontosságú eljárési kérdésre az igényelt szabadalom érvénytelenségére vonatkozó érvelés lehetőségével kapcsolatban az ideiglenes intézkedésre vonatkozó eljárásban, különösen olyan

esetekben, amikor előzetesen védőlevelet nyújtanak be, és azokat kézbesítik a szabadalom jogosultja számára.

- Az alpereseket nem kötik az adott védőlevelükben előzetesen megfogalmazott konkrét állítások, amelyeket a szabadalmi tárgyaláson a védői nyilatkozatukban kiegészíthetnek vagy módosíthatnak.
- A felperesnek viszont lehetőséget kell adni arra, hogy a szabadalmi tárgyaláson válaszoljon az alperesek által felhozott érvénytelenségi állításokra, és így ismertesse érveit és bizonyítékait a szabadalom érvényességének védelmében.
- Ahhoz, hogy az érvénytelenségi védekezés sikeres legyen az ideiglenes intézkedés iránti eljárásban, a bírónak arra a következtetésre kell jutnia, hogy az alperesek egyértelmű bizonyítékokat szolgáltatottak a szabadalom érvénytelenségére vonatkozóan.

A fentiek megállapítása után a döntés azt vizsgálta, hogy ebben az esetben voltak-e egyértelmű jelek az EP'255-ös szabadalom (12. igénypont, szorafenib-tozilát) feltalálói tevékenységének hiányára. Ezt a bíróság a Spanyolországban szokásos „probléma-megoldás megközelítés” alkalmazásával tette. Az alperesek által hivatkozott legközelebbi korábbi technika állásának (amely a szorafenib szabad bázisát hozta nyilvánosságra) áttekintése, az állítólagos találmány által megoldott probléma (a szájon át történő biológiai hozzáférhetőség javítása) meghatározása és a nyilvánvalóvá válás elemzése után, figyelembe véve a szakember általános ismereteit, a bíróság végül arra a következtetésre jutott, hogy a szabadalomból *prima facie* (első ránézésre) hiányzik a feltalálói tevékenység. Ennek megfelelően a Barcelonai Kereskedelmi Bíróság a szabadalmi oltalom iránti kérelmet elutasította.

A Bayer fellebbezett e döntés ellen.

B) A Valenciai Fellebbviteli Bíróság Második Tanácsa 2021. április 21-én három év börtönbüntetésre és pénzbüntetésre ítélte az alperest, a valenciai *Manises Ipari Park* egy üzletének vezetőjét. Figyelembe vették az alperes visszaeső elkövető voltát, valamint a lefoglalt áruk nagy mennyiségét.

2018-ban a Manises egyik üzletében razziát tartottak. A vádlott különböző márkájú, fémlemezekkel ellátott kézitáskákat kínált, és ilyen fémlemezeket, valamint védjegy nélküli kézitáskákat tárolt.

A bíróság szerint a bizonyítékok alapján egyértelműen meg lehetett állapítani, hogy az alperes cselekményeinek kereskedelmi célja volt, mivel:

- a nagyközönség számára nyitva álló üzletben nagy mennyiségű árut találtak;
- a termékeket a polcokon állították ki; és
- az üzlet egy ipari parkban volt, amiből arra is lehetett következtetni, hogy nagykereskedelmet folytatott.

A bíróság hangsúlyozta, hogy a termékeket annak teljes tudatában kínálták, hogy azok bejegyzett védjegyekkel voltak ellátva; az alperest korábban már elítélték szellemi tulajdon elleni bűncselekmények miatt, és hogy többféle jól ismert védjegyről volt szó.

A bíróság megemlítette, hogy:

- a táskákon jól ismert, lajstromozott védjegyek logói szerepeltek;
- a használt logók azonosak voltak az eredetiekkel, vagy megtévesztően hasonlítottak azokhoz;
- az értékesítés körülményei másodlagos jelentőségűek voltak az érintett védjegyek hírneve miatt.

Az alperes nem nyújtott be a lefoglalt termékek eredetét igazoló számlát, jóllehet ezt a nyomozati lépést a büntetőeljárás során a bíróság és a védjegyjogosultak is kérték. Az alperes a tárgyaláson sem adott magyarázatot a termékek eredetére vagy rendeltetési helyére vonatkozóan, és hogy a védjegyjogosultak engedélyt adtak volna neki a termékek értékesítésére.

Az áruk hamisított jellegét a szóbeli tárgyalás során készített és megerősített jelentés is alátámasztotta. Ezt a védelem semmilyen módon nem cáfolta. A vádlott az eladásra szánt lefoglalt táskák birtoklásán túlmenően tárolta és gyártotta is ezeket a termékeket későbbi forgalmazás céljából.

A bíróság megállapította, hogy a tényállás a büntető törvénykönyv 274. cikkének (1) bekezdése alapján büntetendő, szellemi tulajdoni bűncselekményt valósított meg – konkrétan a gyártásra vagy előállításra vonatkozó *a)* pont, és az áruk felajánlására, forgalmazására vagy nagykereskedelmére vonatkozó *b)* pont szerint, amely pontok a bűncselekmény elkövetésének időpontjában hatályban voltak. A büntető törvénykönyv három év szabadságvesztés és pénzbüntetés kiszabását írja elő.

A három év szabadságvesztés mellett a bíróság kötelezte az alperest a védjegyjogosultaknak okozott erkölcsi kár megtérítésére, minthogy a hamisított áruk felajánlása által is kár keletkezett. A kártérítés összegének kiszámításához a bíróság az áruk átlagárát vette figyelembe, és ehhez hozzáadta a védjegyjogosultak által igényelt további 25%-ot (amit minimális nyereségként elértek volna).

Végül az alperes terhére megítélték mind az eljárás, mind a magánvádlók költségeit.

Tajvan

A DABUS, amely a „device for the autonomous bootstrapping of unified sentience” (eszköz az egyesített érzés önrendelkező indításáért) kifejezés rövidítése, egy összetett mesterséges intelligencia (MI) rendszer, amelyet az *Imagination Engines Inc.* alapítója, *dr. Stephen Thaler* fejlesztett ki. Dr. Thaler és csapata számos országban nyújtott be szabadalmi bejelentéseket, amelyekben a DABUS-t nevezte meg feltalálónaként.

A legtöbb szabadalmi hatóság, amelyhez dr. Thaler ügyei érkeztek, elutasította a feltalálói jog megítélését egy MI-rendszer számára. Néhány elutasított ügyet bíróság elé vittek. A közzelmúltban a dél-afrikai és az ausztrál bíróság elismerte az MI-rendszer feltalálói minőségét, míg az Egyesült Királyság bírósága elutasította azt. Az a kérdés, hogy egy nem emberi

lény igényelhet-e feltalálói jogot, hatalmas vitát váltott ki, és a világ különböző jogi közösségei között az egyik legfontosabb vitatémává vált.

2019. november 5-én dr. Thaler szabadalmi bejelentést nyújtott be a Tajvani Szellemi Tulajdoni Hivatalnál „Fokozott figyelemfelkeltő eszközök és módszerek” címmel. Hat nappal később a hivatal egy hivatali intézkedés keretében elutasította az ügyet azzal az indokolással, hogy a bejelentési űrlap hiányos. Erre dr. Thaler válaszolt, de a formanyomtatványon feltüntetett feltaláló továbbra is DABUS, az MI-rendszer maradt. A hivatal a bejelentés elutasításával zárta le az ügyet. Dr. Thaler közigazgatási fellebbezést nyújtott be, de sikertelenül. Ezután pert indított a tajvani hivatal ellen, és az ügyet a Szellemitulajdon-jogi és Kereskedelmi Bíróság elé vitte.

A bíróság 2021. augusztus 19-én hozta meg ítéletét, amelyet szeptember 1-jén tettek közzé az interneten. Röviden összefoglalva, helybenhagyta a hivatal határozatát, és úgy döntött, hogy egy MI-rendszer nem jogosult a feltalálói jogra. Három fő kérdés és az azokra adott válaszok együttesen képezték az alapját a bíróság ítéletének, amely helybenhagyta dr. Thaler bejelentésének a hivatal általi elutasítását. A kérdéseket és a válaszokat az alábbiakban foglalkozunk össze.

1. A feltalálónak embernek kell-e lennie?

Függetlenül a jogi személyek számára fennálló bejelentői jogtól, a szabadalmi törvény nem tartalmaz külön rendelkezést arra vonatkozóan, hogy a szabadalmi bejelentőnek természetes személynek kell lennie, a szabadalmi törvény értelmezése egyértelműen előírja, hogy a feltaláló fogalmát természetes személyekre kell korlátozni. Az értelmezés a továbbiakban azt mondja, hogy feltaláló az a személy, aki ténylegesen kutatást és alkotást végez. Ezért a feltalálónak természetes személynek kell lennie. Továbbá a feltaláló az, aki érdemben hozzájárult az igényelt műszaki jellemzőkhöz. Továbbá a feltalálót természetes személyként határozzák meg, és előírják, hogy a bejelentési űrlapon valamennyi feltaláló nevét fel kell tüntetni, ha egynél több személy működött közre egy találmány létrehozásában.

Mindezek alapján a bíróság arra a következtetésre jutott, hogy a feltalálónak természetes személynek kell lennie.

2. A mesterséges intelligencia a törvény által meghatározott személy?

A polgári törvénykönyv az alapvető jogforrás egy személy jogállásának meghatározására. „A személy jogképessége az élve születés pillanatától kezdődik és halálával megszűnik”. Egy személy ilyen jogképessége nem mondható le, és magában foglalja többek között az erkölcsi jogok élvezésére való jogosultságot. A szabadalomhoz kapcsolódóan feltalálóként való megnevezés az elidegeníthetetlen erkölcsi jogok közé tartozik. Ha az erkölcsi jogot megsértik, az illető jogosult a vonatkozó jogorvoslatra. A személyhez fűződő jogok gyakorlásához és/vagy a jogorvoslat igényléséhez azonban szükséges lépéseket kell tenni annak érdekében, hogy teljes mértékben kifejezzék a meghatározott joghatás megvalósítására irányuló szándékot. A kérdés az, hogy a

DABUS a jelen esetben képes-e egy cselekményt végrehajtani és egy szándékot kifejezni. Az ítélet idézte a bíró és a felperes ügyvédje közötti párbeszédet, amelynek alapján a bíróság arra a következtetésre jutott, hogy a felperesnek el kell fogadnia, hogy a DABUS nem jogi személy.

3. Felróható-e a kérelmezőnek a jelen kereset elutasítása?

A szabadalmi törvény 17. cikkének (1) bekezdése szerint ha a szabadalmi bejelentést benyújtó vagy a szabadalmi ügyekkel kapcsolatban egyéb eljárást indító személy a törvényben meghatározott határidőn belül nem tesz eleget a kötelezettségének, a benyújtott bejelentést vagy a megindított eljárást el kell utasítani.

A jelen ügy bejelentési űrlapjain a „feltaláló angol neve” oszlopban a „NONE, DABUS” volt feltüntetve. A „feltaláló állampolgársága” oszlop üresen maradt. A Tajvani Szellemi Tulajdoni Hivatal intézkedésére válaszul a bejelentő ragaszkodott ahhoz, hogy a jelen találmányt kizárólag a feltaláló DABUS készítette, azaz egy MI-rendszer, vagyis a találmányt nem emberi feltaláló készítette. Ezután egy második hivatali intézkedés következett, amelyben a bejelentőt felszólították, hogy megadott határidőn belül javítsa ki a feltaláló (akinek „személynek” kell lennie) nevét. A bejelentő nem tett eleget ennek a felhívásnak sem. A hivatal ezért elutasította az ügyet. A fenti megállapítások alapján a bíróság úgy ítélte meg, hogy a határidő-mulasztás felróható a bejelentőnek, és ezért az elutasító határozat jogszerű volt.

A Szellemijog-jogi és Kereskedelmi Bíróság tehát egyetértett a hivatal határozatával, de döntése megfellebbezhető.